DELAVSKA ENOTNOST

PROLETARCI VSEH DEŽEL — ZDRUŽITE SE!

Sobota, 7. oktobra 1967

Št. 39, leto XXVI

OB PRAZNIKU OBČINE SEVNICA
▶ *Stran 10 in 11*

— Prav takšno tovarno imajo v sosedni republiki, pa imajo že tam težave s prodajo. Zakaj še pri nas enaka tovarna?
— Da jim bomo konkurirali — z neprodanimi zalogami.

Karikatura: ANDREJ NOVAK

BREŽIŠKI SINDIKATI:

NEDOKAZANI DOKAZI

Ni verjetno, da so se člani plenuma Občinskega sindikalnega sveta Brežice po minulem zasedanju vrnili v delovne kolektive bolj poučeni o vzrokih za primanjkljaje v skladih zdravstvenega varstva in bolj prepričani o racionalnem, gospodarnem trošenju njihovih sredstev. Glasno je izrazil takšno mnenje sicer samo eden od udeležencev, ostali so mu pritrdili po končanem sestanku in naslednji dan v neuradnem pomenku.

(Nadaljevanje na 6. strani)

Tovarna barv in lakov

Color MEDVODE

Specializirana za proizvodnjo najsodobnejših zaščitnih sredstev za potrebe industrije in široke potrošnje

Najnovejše za pomorstvo — avtomobilistiko — les — gradbeništvo in ostale veje lahke in težke industrije — antikorozivna zaščita — zaščita proti kemikalijam — atmosferskim razmeram in različnim mehaničnim in kemičnim vplivom. ZAHTEVAJTE PROSPEKTE, NAVODILA, NASVETE IN TEHNIČNO POMOČ!

KAKO V SLOVENIJI SKRBIMO ZA KULTURNO RAST ZAPOSLENIH?

DELAVEC NE MORE ŽIVETI SAMO OD »KRUHA«

● Mladi delavci so deležni zelo redkih kulturno izobraževalnih predavanj ● Za preskromno kulturno potrošnjo ne moremo »kriviti« nizke osebne dohodke ● Delavske univerze precej osamljene v svojih prizadevanjih ● Samo približno 8 % slovenskega prebivalstva zahaja v knjižnice

Že velikokrat smo rekli in zapisali, da socialistični družbeni odnosi terjajo kulturno bolj razvito osebnost, vsestransko, zavedno, torej človeka, ki je notranje svoboden in ki mu je sodobna tehnizacija le sredstvo, potrošniška mrzličnost pa nekaj povsem tujega. Da tega ni mogoče doseči kar čez noč ali v krajšem razdobju, je razumljivo, zelo hitro pa lahko dosežemo solidno stopnjo organiziranosti, ki bo omogočala hitrejšo kulturno rast, in delovnega človeka lahko na najrazličnejše načine spodbujamo, da bo postal čimbolj ustvarjalen pri oblikovanju svoje kulturne podobe.

Ni nova ugotovitev, da je neustrezna kulturna raven precejšnja ovira tudi pri uveljavljanju samoupravljanja, saj to, koliko je človek kulturno razvit, močno vpliva na kvaliteto odnosov, ki so vidni v razmerju do sočloveka, opazni pri vsakdanjem delu, očitni pri ravnanju z družbeno lastnino itd. Morda je na prvi pogled manj vidno, po svoji resničnosti pa je neizpodbitno, da človekova kulturna raven posredno vpliva tudi na proizvodnost in uspešnost pri delu in s tem na celotno proizvodnjo materialnih dobrin; pa **ne samo to — vpliva tudi, da bo posameznik te dobrine znal pravilno vrednotiti in da se bo obenem ognil njihovi fetišizaciji.**

ZELO SPORNA SO TAKŠNA MNENJA

Glede na vse doslej povedano bi se morali prizadeto vprašati, kako bi bilo mogoče doseči čimbolj množično sprejemanje kulturnih dobrin, ki so za človeštvo neprecenljivo duhovno bogastvo. **Ob tem pa bi se bilo dobro ob vsakem koraku spoprijemati z mnenjem, češ da bi morali najprej zgraditi trdno materialno osnovo in šele potem poskrbeti za hitrejšo kulturno rast.** Taka gledanja — in v mnogih primerih tudi praksa — gotovo nimajo nič skupnega z željami po napredku, saj je napredek mogoč samo tedaj, kadar se spremembe na ekonomskem in kulturnem področju v najširšem pomenu besede dogajajo usklajeno. **Zelo se motijo tudi tisti, ki menijo, da bo zviševanje življenjske ravni že samo po sebi prineslo zvišanje kulturne stopnje in s tem tudi popolnejše samoupravljanje.** Tako preprosto vse skupaj le ni, res pa je, da višji življenjski standard ustvarja večje možnosti za povečevanje »porabe« kulturnih dobrin, vendar mora hkrati rasti tudi interes za sprejemanje kulturnih vrednot; hotenje po vsem tem pa je že spet treba nenehno spodbujati

KULTURNOVZGOJNEGA PROCESA NIKOLI NE BI SMELI PREKINJATI

Razmišljanje o kulturnem življenju delovnega človeka nas pripelje k vprašanju, kako so razvite in kako zadovoljene kulturne potrebe. Prva težava, na katero pri tem naletimo, je, da se je le treba dokopati do nekih vsaj splošnih okvirov potreb, hkrati pa težiti, da bi se preuče-

(Nadaljevanje na 5. strani)

VELETRGOVINA

mercator

IMPORT — EXPORT

NUDI VEDNO SVEŽE

SADJE IN ZELENJAVO

NA ROB PLENUMU LJUBLJANSKEGA MESTNEGA SINDIKALNEGA SVETA

Mnenja o sindikatu

Za zelo tehtno razpravo na zadnjem, šestem plenumu ljubljanskega Mestnega sindikalnega sveta je članom plenuma služila zelo obširna in dobro obdelana anketa, kaj menijo ljubljanski delavci o sindikatu, ki jo je pripravil Center za raziskovanje javnega mnenja pri republiških sindikatih. Že na začetku tega zapisa naj omenimo, da so si bili člani plenuma ljubljanskega Mestnega sindikalnega sveta edini, da je treba tudi v sindikatih prenehati s forumskim delom in težišče sindikalnega dela prenesti v same sindikalne podružnice. Kajti samo z utrjevanjem sindikalne podružnice in z razreševanjem številnih problemov, ki se porajajo v delovnih organizacijah, na nivoju samih sindikalnih podružnic, bo mogoče zagotoviti sindikalni organizaciji tisto mesto, ki ji v naši družbi pripada.

KAJ MENIJO LJUBLJANSKI DELAVCI O SIDIKATU?

Analiza, ki jo je pripravil Center za raziskovanje javnega mnenja pri republiških sindikatih — njena avtorja sta **Bogdan Kavčič in Pavel Vindišar** — je pokazala v grobem rečeno, da so stališča ljubljanskih delavcev do sindikata negativnejša kot pa stališča delavcev drugod po Sloveniji. Vzrok za to je nedvomno v tem, da so se podružnice doslej preveč ukvarjale samo s proslavami, izleti, športnimi igrami, nabavo ozimnice n podobnim. Najnegativnejši odnos do sindikata pa so izrazili delavci v družbenih službah.

Po opravljeni anketi in kasneje tudi analizi omejene ankete ni mogoče točno reči zakaj, vsiljuje pa se misel, da gre za posledico njihovih nerešenih materialnih pogojev delovanja. In kot smo lahko razbrali iz razprave na zadnjem plenumu, so tudi dokaj nesposobna vodstva sindikalnih podružnic v družbenih službah, pa najsi bo v šolstvu ali zdravstvu, precej pripomogla k takšnemu negativnemu odnosu zaposlenih delavcev v družbenih službah do sindikata. Vodstva sindikalnih podružnic v družbenih službah pa so po mnenju članov plenuma premalo sposobna tudi zategadelj, ker so člani vanje izvoljeni ljudi po sili razmer, in še to take, ki so po šolskih, zdravstvenih in drugih ustanovah ekonomi, pomožni delavci in podobno. Malo pa je primerov, da so v vodstvih sindikalnih organizacij družbenih služb tudi profesorji, zdravniki in podobni kadri, ki bi nedvomno s svojo prisotnostjo v mnogočem pripomogli k tehtnejši razpravi in razreševanju problemov, ki mnogokrat zadevajo tudi stroko.

VSAKA MEDALJA IMA DVE STRANI

Razprava na zadnjem plenumu ljubljanskega Mestnega sindikalnega sveta pa je pokazala, da ima vsaka medalja dve strani. Če je v tem primeru ena stran medalje anketa o tem, kaj menijo ljubljanski delavci o sindikatu, je drugo stran medalje razgrnila prav razprava na plenumu, še bolj pa zapažanja članov posameznih mestnih odborov sindikata, ki so z obiski v mnogih sindikalnih podružnicah v Ljubljani dobili ob izdelani anketi še bolj celovito podobo

(Nadaljevanje na 2. strani)

Pravkar IZŠLO

● RUDI VIDETIČ:
EVROPSKE REGIONALNE GRUPACIJE? SPLOŠNI SPORAZUMI O TRGOVINI IN CARINAH (GATT) IN NAŠA ZUNANJA TRGOVINA

● DR. DUŠAN BILANDŽIČ:
MOŽNOST ZA RAZVIJANJE ZAHTEVNIH TEHNO-EKONOMSKIH SISTEMOV V RAZMERAH DELAVSKEGA SAMOUPRAVLJANJA

V zbirki Pogovori 67

REZERVIRANI STOLPEC

Stanislav Kosec,

šofer v Saturnusu, Ljubljana

● V Čateških Toplicah sem tovariša Kosca povprašala, komu se ima zahvaliti, da se zdravi v toplicah?

Naši ambulanti in našemu kolektivu. Bolujem na hrbtenici in obratni zdravnik me je predlagal za zdravljenje v toplicah. V našem kolektivu posvečamo zdravju zaposlenih največjo pozornost. Tako gre vsako leto maja ali junija skupina delavcev, ki so šibkega zdravja, v naš počitniški dom v Lošinju. Poleg tega imamo stalne rezervacije v Čateških Toplicah, Rogaški Slatini in še v nekem zdravilišču. Zdravljenje in seveda vse ostale stroške plača delovna organizacija. Vsak okrevanec mora odstopiti za preventivno zdravljenje le tretjino rednega letnega dopusta.

Poudariti moram, da v naši ambulanti zelo skrbijo za naše zdravje. V tem prizadevanju jim seveda pomaga vodstvo in samoupravni organi, ki odobravajo sredstva. To skrb občutim toliko bolj, ker v toplicah še nisem srečal delavca, ki bi ga poslala na zdravljenje delovna organizacija.

Alojz Ipavec,

kurir v Cementarni Anhovo

● Vam je Cementarna omogočila zdravljenje v toplicah?

Ne. Naša ambulanta direktno ne pošilja na zdravljenje. Predlagala pa je komunalnemu zavodu za socialno zavarovanje, naj mi odobri zdravljenje, vendar so v zavodu predlog odklonili. Potlej sem šel osebno prosit, naj mi plačajo vsaj zdravniško nego, drugo bom sam, vendar mi tudi tega niso odobrili. Tako sem tu na svoje stroške. Nisem prišel zaradi tega — kaže na obe roki, ki se končujeta v podlahti in na poškodovano oko. — To so posledice neprevidnega ravnanja z ročno bombo. Po tej nesreči sem se zaposlil, vendar sem imel tako smolo, da sem na poti z dela s kolesom padel in si hudo poškodoval nogo. Tri leta so me zdravili in zaradi nog sem v toplicah.

Želel bi si ohraniti zdravje, ki mi je še ostalo. Vse leto si od mesečnih dohodkov, ki znesejo 60 do 65 tisoč dinarjev, odtrgujem za zdravilišče. Po toplicah se vselej zelo dobro počutim in potem lažje delam. Moja sedanja zaposlitev namreč ni najbolj primerna, kajti težko stojim in hodim. Prosil sem za drugo delovno mesto, ali vsaj za skrajšan delovni čas. En mesec sem delal po štiri ure, potem mi več niso odobrili. Ne terjam protekcije. Čutim se enakovrednega in vem, da bi vkljub 100-odstotni invalidnosti še lahko kaj doprinesel družbi. Le pogoje bi rad za to.

Ludvik Kozamernik,

upokojen vojaški vojni invalid iz Celja

● Vas niso doletele omejitve socialnega zavarovanja in ukinitev zdravljenja v naravnih zdraviliščih?

Nekaj časa je letos tudi za nas zelo slabo kazalo. Saj se spomnite razprav o tem, ali bo še sklad za zdravljenje vojnih invalidov ali ne. K sreči je ostalo pri starem. Ne vem, kako bi se zdravil s pokojnino in še preživljal družino.

Dvakrat sem bil med vojno hudo ranjen. In pravi čudež je, da sem še tu. Ko sem ležal v centralni bolnišnici na Livških ravnah, nas je nekdo izdal. Nemci so nas obkolili. Bilo je kot v peklu, vendar sem se ob pomoči svojega vojnega tovariša izvlekel in šele potlej ugotovil, da imam vse telo prerešetano in zmrznjeni nogi.

Od 1958. leta se zdravim v toplicah. Zadnji dve leti prihajam v Čateške Toplice. Počutim se veliko boljše in mislim, da mi prav Čatež pomaga. Čatež in volja. Volja zaradi sebe, svoje družine in treh nespreskrbljenih otrok.

PRAVKAR IZŠLO

V 17. zvezku zbirke Pogovori 67, ki jo izdaja Delavska enotnost, je izšel priročnik:

Rudi Videtič:
EVROPSKE REGIONALNE GRUPACIJE? SPLOŠNI SPORAZUMI O TRGOVINI IN CARINAH (GATT) IN NAŠA ZUNANJA TRGOVINA
Dr. Dušan Bilandžić:
MOŽNOST ZA RAZVIJANJE ZAHTEVNIH TEHNO-EKONOMSKIH SISTEMOV V RAZMERAH DELAVSKEGA SAMOUPRAVLJANJA

V tej knjižici bo našel bralec odgovore in pojasnila na temeljne probleme sedanjega časa, in sicer glede vključevanja naše socialistične ekonomike v mednarodno menjavo in mednarodno delitev dela ter razmišljanja o možnostih nadaljnjega razvijanja zahtevnih tehnološko-ekonomskih prvin v pogojih samoupravljanja.

Brošuro lahko naročite pri upravi Delavske enotnosti, Ljubljana, Dalmatinova 4/II — Cena 4 nove dinarje

Mnenja o sindikatu

(Nadaljevanje s 1. strani)
mnenja ljubljanskih delavcev o sindikatu.

Ena osnovnih in tudi najtehtnejših ugotovitev posameznih mestnih odborov kot tudi Mestnega sindikalnega sveta je nedvomno tudi ta, da je sindikalno članstvo v Ljubljani v ocenah dela sindikalne organizacije pokazalo celo večjo zrelost, kot pa posamezni sindikalni funkcionar, ki jih je v Ljubljani nekaj sto. V bojazni, da ne bi sindikalno članstvo kritiziralo prav njih same zaradi nedelavnosti v sindikalni organizaciji, se mnogokrat nekateri sindikalni funkcionarj »branijo« pred lastnim članstvom z najrazličnejšimi, vse prej kot primernimi izjavami: »Češ, saj nam sindikat sploh ni potreben.« Takšen odnos posameznih sindikalnih delavcev, ki so sicer prvi poklicani za krepitev sindikalne organizacije, pa seveda kaj hitro potegne za sabo tudi članstvo.

Zavoljo tega je bil eden izmed zaključkov zadnjega plenuma Mestnega sindikalnega sveta tudi ta, da bodo ljubljanski sindikati na osnovi ankete in tudi razprave na plenumu storili vse, da bi hitro potisnili sindikat v središče sedaj živih družbenih problemov, ki najbolj tarejo delovne ljudi, in s tem dokončno potegnili črto pod govoricami o tem, ali je sindikat potreben ali ne.

ZDRAVA HOTENJA

Hotenje Mestnega sindikalnega sveta in mestnih odborov strokovnih sindikatov pa že gredo v tej smeri, da bi bili ljubljanski sindikati res zmeraj v središču dogodkov in da bi obravnavali tiste probleme, ki so najbolj žgoči za delovne ljudi v Ljubljani. K tem hotenjem lahko prištejemo številne obiske funkcionarjev in strokovnih sodelavcev ljubljanskga Mestnega sindikalnega sveta ter mestnih odborov, ko so v razmeroma kratkem času obiskali blizu 100 sindikalnih podružnic na območju Ljubljane. V razgovorih s predstavniki kolektivov so prisluhnili številnim problemom, ki se porajajo v delovnih organizacijah. Niso pa jim samo prisluhnili, marveč zmeraj skušali pomagati najti takšne rešitve, ne samo za delo samih sindikalnih podružnic, marveč tudi za probleme bodisi s področja notranje zakonodaje, medsebojnih odnosov, nagrajevanja po delu ali poslovnega sodelovanja itd. In v mnogih podjetjih so nakazane rešitve s strani ljubljanskih sindikatov upoštevali.

Takšne metode dela so člani plenuma Mestnega sindikalnega sveta ocenili zelo pozitivno in se hkrati zavzeli za še pristnejši stik med vodstvom ljubljanskih sindikatov in njegovim članstvom.

M. Ž.

Ali veste...

...da so se povprečni osebni dohodki v gospodarstvu letos v prvem polletju povečali za 15 % in znašajo 856 N-din. Povprečje so presegli v trgovini (990 N-din), prometu (926 N-din) ter v industriji in rudarstvu (858 N-din), najnižji pa so bili v kmetijstvu (755 N-din).

...da je v letošnjem prvem polletju porasla v Sloveniji industrijska proizvodnja za 3,6 % v primerjavi z lansko v tem času, medtem ko je proizvodnja premoga upadla za 10 % zaradi poslabšane prodaje. Izredno se je zmanjšala prodaja lignita; ob koncu junija ga je bilo na zalogi 68 % povprečne mesečne proizvodnje.

...da so zaloge industrijskega blaga ob koncu junija za 27 % presegle lanskoletno povprečje in so bile za 5 % večje kot ob koncu letošnjega maja. Pri blagu za široko potrošnjo je znašal porast 39 %, pri delovnih sredstvih 25 % in pri reprodukcijskem materialu 15 %.

...da je uvoz industrijskega blaga v letošnjem prvem polletju porastel za 43,5 %; znatno več kot lani smo uvozili surovih kož, izdelkov živilske, papirne, tekstilne, kovinske in elektroindustrije. Zmanjšal se je samo uvoz grafičnih in tobačnih izdelkov ter premoga.

Občni zbor ljubljanskih sindikatov bo 16. in 17. novembra

Na zadnjem plenumu ljubljanskega Mestnega sindikalnega sveta so obravnavali tudi vsebinske in organizacijsko kadrovske priprave na prvi redni občni zbor ljubljanskih sindikatov.

Občni zbor so sklicali za 16. in 17. novembra letos.

Člani plenuma so se zedinili za takšno vsebinsko opredelitev občnega zbora, ki bo v celoti zajela delovanje ljubljanskih sindikatov na sedanji stopnji razvoja družbeno-ekonomskih odnosov. Zavoljo tega bo delovni naslov prvega rednega občnega zbora: »Zveza sindikatov Ljubljane v prizadevanjih za dosledno izvajanje družbene reforme.«

Občni zbor bo mimo plenarnega zasedanja delal tudi v treh komisijah, in sicer bodo v prvi komisiji obravnavali vlogo, vsebino, metode in oblike dela sindikalne podružnice v sedanjih pogojih samouprave, v drugi komisiji bo govora o uveljavljanju samouprave v delovnih organizacijah in v tretji komisiji bodo delegati razpravljali o vplivih in posledicah reforme na posamezna področja družbenega življenja in naloge sindikatov pri razreševanju nastalih problemov.

M. Ž.

Z OBČINSKIH SINDIKALNIH SVETOV

● SLOVENSKE KONJICE:

Na seji predsedstva občinskega sindikalnega sveta v Slovenskih Konjicah so med drugim razpravljali tudi o pripravah na občni zbor, ki bo predvidoma v oktobru ali novembru letos. Imenovali so komisijo, ki bo do sredine oktobra pripravila poročilo o delovanju sindikatov v obdobju zadnjih dveh let. Pri tem so menili, naj bi občni zbor ocenil dosedanje izvajanje gospodarske reforme, nagrajevanje po delu in samoupravljanje. Celotno poročilo bodo najmanj 10 dni prej poslali vsem delegatom, ki so jih sindikalne podružnice izvolile že na letošnjih občnih zborih.

V. L.

● GORNJA RADGONA:

Občinski sindikalni svet Gornja Radgona je razpravljal o tem, da privatni obrtniki in razni drugi občani kupujejo vinograde, ki pa jih ne obdelujejo sami, temveč ljudje, ki živijo v zgradbah vinogradov. Na ta način se zopet na novo snujejo viničarski odnosi, ki so sicer po zakonu že odpravljeni. Občinski sindikalni svet bo opozoril na ta problem pristojne republiške organe.

● MURSKA SOBOTA:

Občinski odbor sindikata delavcev kmetijstva, živilske in tobačne industrije bodo na kongresu, ki bo 12. in 13. oktobra v Beogradu, zastopali Konrad Suhač iz Zgornje Radgone inž. Edi Šterman iz Ljutomera, Franc Lanščak iz Murske Sobote in Anton Horvat iz Beltincev.

A. H.

● ZAGORJE:

Minuli četrtek je bila v Zagorju razširjena seja občinskega sindikalnega sveta. Razen članov plenuma so na sejo povabili vse predsednike sindikalnih organizacij zagorskih podjetij. Udeleženci so uvodoma obravnavali nekatere probleme letošnjega gospodarjenja in ugotovili, da nekatere delovne organizacije zmanjšujejo proizvodnjo. Opozorili so tudi na to, da zagorska podjetja letos niso povečevala osebnih dohodkov. V rudniku rjavega premoga so imeli iste osebne dohodke, kot lani, v Tovarni elektroporcelana na Izlakah pa so znašali povprečni osebni dohodki avgusta 56 tisoč S-din, čeprav bi jim proizvodni uspehi dovoljevali nekoliko večja izplačila. Vendar se je kolektiv zavestno odločil povečati akumulacijo za modernizacijo oziroma izgradnjo novih proizvodnih naprav. Na razširjeni seji so razpravljali o pripravah na bližnji občni zbor, ki bo predvidoma konec oktobra oziroma novembra. Predsedstvo sindikalnega sveta je že imenovalo tri komisije, ki bo vsaka na svojem področju izvedla vse potrebne priprave za zbor. Posebno pozornost bodo posvetili kadrovskim pripravam za izvolitev novih članov sindikalnega sveta. Predlagali so, naj bi na bližnjih članskih sestankih sindikalnih organizacij na vsakih 50 članov izvolili enega delegata za občni zbor. Glede na to, bo na občnem zboru sodelovalo 91 delegatov.

-m-

NAJMODERNEJŠE ROČNO ORODJE ZA VSAKEGA VOZNIKA

Vsestransko uporabno tudi v gospodinjstvu in pri drugih hišnih opravilih

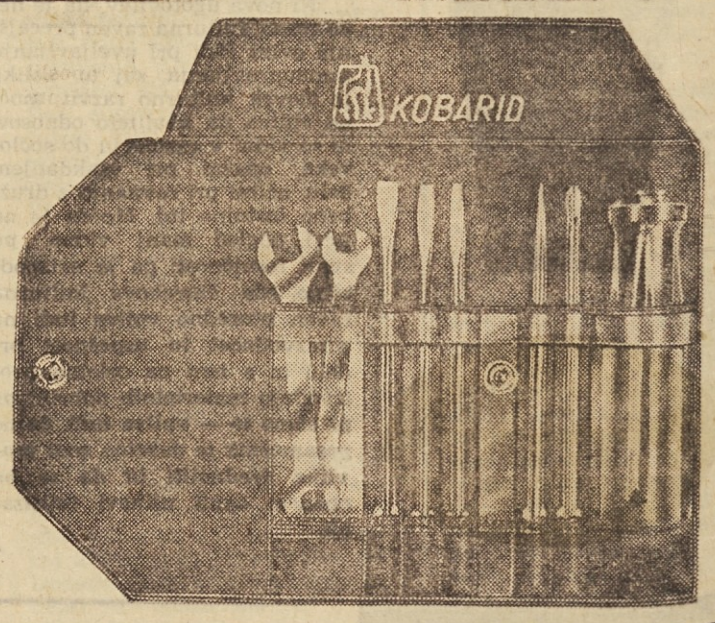

NOVI in edini

IZDELEK TE VRSTE PRI NAS

IMENITNA SLAŠČICA

ŽE PRVIČ KO GA BOSTE POKUSILI VAS BO NAVDUŠIL...

ROYAL DESERT lahko pripravite kot puding ali kremo

ROYAL DESERT 6 izbranih okusov

ROYAL DESERT pomeni korak naprej!

DOVRŠENO KAKOVOST VAM ZAGOTAVLJA

Kolinska

LJUBLJANA

DOBRO ZASTAVLJENO DELO LJUBLJANSKEGA MESTNEGA ODBORA SINDIKATA DELAVCEV KMETIJSTVA, ŽIVILSKE IN TOBAČNE INDUSTRIJE

Odkrita beseda največ velja

Ob nedavnem obisku predstavnikov ljubljanskega Mestnega odbora sindikata delavcev kmetijstva, živilske in tobačne industrije v 11 delovnih organizacijah, so predstavniki teh delovnih kolektivov na območju Ljubljane zelo odkrito in konkretno nakazali probleme, ki so tesno povezani z nadaljnjim razvojem njihovih podjetij in z izvajanjem gospodarske reforme. O teh odkritih pripombah na probleme, s katerimi se srečujejo v posameznih delovnih organizacijah pa so prejšnji teden razpravljali tudi na seji predsedstva Mestnega odbora, o njih pa bodo spregovorili tudi na bližnjem plenumu. Mi pa že tokrat povzemimo nekaj najtehtnejših problemov, ki trenutno najbolj tarejo delovne organizacije v živilski industriji in kmetijstvu.

V GLAVNEM: Z LASTNIM DENARJEM

V večini delovnih organizacij, zlasti v živilski industriji, imajo izdelane kratkoročne in tudi srednjeročne programe. Pri tem je zelo razveseljivo, da se omenjeni programi v večji meri nanašajo na rekostrukcije posameznih podjetij, s katerimi želijo modernizirati proizvodnjo. To pomeni, da podjetja vlagajo denar v glavnem v nabavo sodobnih strojev in minimalno v nove zidove, kar se je dogajalo še v bližnji preteklosti.

Vlaganje v modernizacijo proizvodnje, zlasti v podjetjih živilske industrije, sloni v glavnem na lastnih skladih podjetij. Izjema je le Pivovarna Union, ki je lastna sredstva vezala pri banki ter si s tem omogočila kredit in hitrejšo izgradnjo oziroma uresničitev programskega razvoja.

Sploh pa ima modernizacija proizvodnje in izgradnja obratov z lastnim denarjem tudi določene pozitivne in negativne posledice. Med negativne lahko štejemo, sodijo na Mestnem odboru sindikata delavcev kmetijstva, živilske in tobačne industrije, predvsem dologoročnost takšne modernizacije in izgradnje ter prepočasno prehajanje v sodobno serijsko proizvodnjo. Za ta pojav seveda niso kriva samo prizadeta podjetja, marveč tudi posamezne banke, ki sila nerade dajejo kredite podjetjem živilske industrije, še posebej kanditni industriji, ki v Sloveniji v vseh povojnih letih ni dobila nobenih kreditov za modernizacijo proizvodnje.

SPET: VISOKE NAJEMNINE

V razgovorih s predstavniki ljubljanskega Mestnega odbora sindikata delavcev kmetijstva, živilske in tobačne industrije so v delovnih organizcijah klavniške industrije spet načeli problem, **kako sodobno urediti njihove prodajalne, ki niso njihova last. Stanovanjsko podjetje Dom, ki upravlja s temi lokali, v njihovo modernizacijo doslej še ni vložilo niti dinarja, pa čeprav zanje pobira zelo visoke, celo milijonske najemnine. V podjetjih klavniške industrije, še posebej v ljubljanski Tovarni mesnih izdelkov, se zelo potegujejo za to, da bi ljubljanski Mestni sindikalni svet preko Mestnega sveta skušal doseči prenos teh lokalov v upravljanje tistim delovnim organizacijam, ki jih dejansko uporabljajo. Sicer se bo prav lahko zgodilo, da bodo omenjeni prodajni prostori, ki jih v Ljubljani uporablja klavniška industrija, iz leta v leto bolj zanemarjeni.**

»INVESTICIJSKI«, ALI KAKŠEN UVOZ?

V podjetjih živilske industrije pa tudi v kmetijskih delovnih organizacijah na območju Ljubljane so precej ogorčeni nad tako imenovanim investicijskim uvozom. Iz razgovorov je bilo mogoče razbrati, da se v delovnih organizacijah navdušujejo za sproščenost tržišča in za vključevanje v mednarodno trgovino. Vendar bi bila kljub temu pri posameznih izdelkih potrebna zaščitna carina, kot na primer za uvoz govejih kož iz Argentine, loja iz Sovjetske zveze, surovega masla iz Madžarske in podobno. Zlasti uvoz kož in loja sta naredila na domačem trgu takšno zmedo, da domači proizvajalci ne morejo plasirati omenjenih surovin niti po minimalnih, kaj šele po ekonomskih cenah. Na ta račun ljubljanska Tovarna mesnih izdelkov izgubi letno kar 300 milijonov S-dinarjev.

IZJEMA JE LE TOVARNA ŠUMI

Delitev dohodka na osebne dohodke in sklade v 11 obiskanih podjetij s področja kmetijstva in živilske industrije je v večini primerov usklajena s konceptom perspektivne izgradnje in modernizacijo proizvodnje posameznih delovnih organizacij. V teh podjetjih tudi osebne dohodke povečujejo skladno z rastjo produktivnosti. Izjema je le ljubljanska tovarna Šumi, kjer jim produktivnost hitreje narašča kot pa osebni dohodki zaposlenih. V obratih Agrokombinata — Emone, to je v Tovarni močnih krmil in Mesni industriji Zalog pa so v razgovorih s predstavniki Mestnega odbora povedali, da njihovi obratni delavski sveti nimajo nobenega vpliva na delitev dohodka. Delitev dohodka namreč ureja centralni pravilnik, v katerem je »obračunski sklad« osebnih dohodkov osnova in garancija, poveča pa se lahko le za 18 odstotkov glede na večjo produktivnost in višji dohodek te ali one delovne enote.

DELO V DVEH SMEREH

Ob zaključku velja povedati, da so sistem dela, ki si ga je po programu začrtal ljubljanski Mestni odbor sindikata delavcev kmetijstva, živilske in tobačne industrije, ko občasno organizira razgovore s predstavniki sindikalnih podružnic, samoupravnih organov in direktorji, v podjetjih sprejeli zelo ugodno.

V razgovorih so predstavniki delovnih organizacij iz kmetijstva in živilske stroke svetovali, naj v prihodnje Mestni odbor razvija svojo aktivnost v dveh smereh: pomaga naj sindikalnim podružnicam pri razreševanju notranjih problemov v posameznih podjetjih in oblikuje ustrezna stališča do problemov, ki imajo splošen družbeni pomen, to je ob sprejemanju raznih zakonov, uredb, priporočil, odlokov in tako dalje, na katere pa posamezne delovne organizacije ne morejo vplivati.

M. Ž.

Kdor zdravje ljubi, ne pije veliko. Če pa pije, pije Hermeliko!

PROGRAM DELA OBČINSKEGA SINDIKALNEGA SVETA KOPER

SKUPNA PRIZADEVANJA OBALNIH SVETOV

Program dela občinskega sindikalnega sveta Koper do občnega zbora, ki bo predvidoma v novembru letos, obsega najbolj aktualna vprašanja, ki se pojavljajo v sindikalnih podružnicah.

Vprašanje, ki bo prišlo najprej v pretres občinskega sindikalnega sveta, bo položaj zavarovancev glede na zmanjšanje sredstev za zdravstveno zavarovanje v tem letu. Poseben problem v zvezi s tem so nekateri ukrepi, ki jih je v škodo zavarovancev uvedla koprska bolnišnica, zlasti v okulističnem in ginekološkem oddelku. V teh dveh oddelkih sprejemajo že nekaj časa le omejeno število zavarovancev. Občinski sindikalni svet bo nadalje preučil tudi gibanje obolenj, nesreč pri delu ter dohodkov in izdatkov zdravstvenega zavarovanja. Pregledal bo tudi, kako so delovne organizacije določile višino nadomestila do 30 dni.

Resno vprašanje, s katerim se morajo sindikalne organizacije čimprej spoprijeti, je zaposlovanje, oziroma nezaposlenost. Občinski sindikalni svet namerava zlasti preučiti, kako je z razvojem terciarnih dejavnosti, kjer vidijo vsi največ možnosti za odpiranje novih delovnih mest. Vendar bi bilo treba zdaj preiti od ugotovitev in predlogov h konkretnim rešitvam. Ugotoviti bi bilo treba, kaj storiti, da bi se terciarne dejavnosti hitreje razvijale.

Drugi del programa koprskega občinskega sindikalnega sveta se naša na priprave za občni zbor. Težišče priprav naj bi bilo v sindikalnih podružnicah, ki naj bi v času do občnega zbora proučile gospodarjenje v svojih kolektivih. Tako bi dobili družbenopolitične ocene reformnih gibanj, ki bi bila osrednja tema razprave na občnem zboru. Poudarek bi bil na delitvi po delu in delovnih enotah. Gradivo za to oceno bodo dobili tudi s pomočjo ankete, ki je nameravajo izvesti med člani sindikata v sodelovanju vsi trije sindikalni sveti obalnih občin.

Hkrati s pripravami na občni zbor, oziroma na občne zbore, priprave nanje se bodo začele kmalu tudi v izolski in piranski občini, bodo med članstvom sindikata na slovenski obali znova načeli razprave o združitvi občinskih sindikalnih svetov Koper, Izola, Piran. O tem bodo kmalu ponovno razpravljali tudi plenumi občinskih sindikalnih svetov. Kolikor bi ugotovili, da z ustanovitvijo strokovnih sindikatov odpadejo pomisleki, da bi z združitvijo oziroma ustanovitvijo obalnega sindikalnega sveta oslabela vez med vodstvi in sindikalnimi podružnicami, bi potem pripravili vsi trije občinski sindikalni sveti skupni občni zbor, na katerem bi se združili.

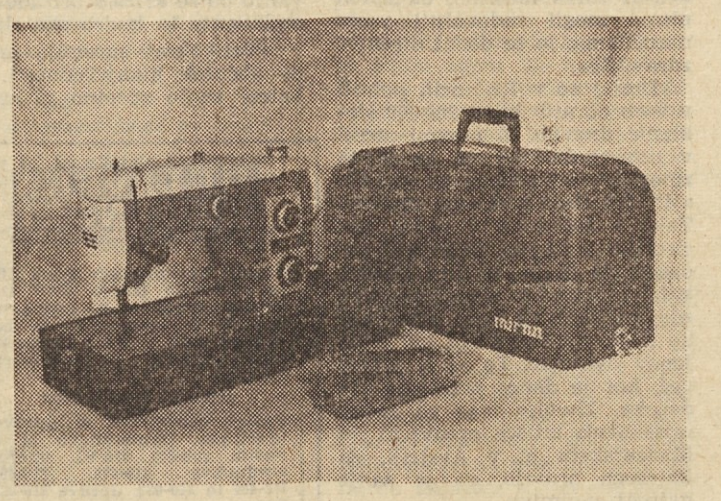

TUDI ŠIVALNI STROJ SODI V VSAKO GOSPODINJSTVO. SREČO IN ZADOVOLJSTVO PA VAM BO V HIŠO PRINESEL LE ŠIVALNI STROJ »MIRNA-VERITAS« AVTOMATIK, NA KATEREM LAHKO IZBIRATE MED 60 RAZLIČNIMI VZORCI.

A KAR JE NAJVAŽNEJŠE! S 15. AVGUSTOM 1967 JE »MIRNA« — TOVARNA ŠIVALNIH STROJEV — ZNIŽALA AVTOMATSKEMU ŠIVALNEMU STROJU »MIRNA-VERITAS«, CENO ZA 15 %.

CENJENI POTROŠNIKI! PREPRIČAJTE SE O IZREDNI KVALITETI ŠIVALNIH STROJEV PROIZVODNJE TOVARNE »MIRNA«.

Pravna posvetovalnica DE

● VPRAŠANJE: Ko sem prišel od vojakov, sem se zaposlil v roku 3 dni in to 1. marca 1967. Ker mi je med tem časom delovno razmerje mirovalo, bi rad vedel, ali imam pravico do rednega dopusta, ali pa si to pravico pridobim šele po 11 mesecih dela. **G. J., Slovenske Konjice**

TZDR določa, da delavčeve pravice mirujejo v času, ko je na odslužitvi kadrovskega roka. Če ste že izpolnili pogoj, ki ga zahteva zakon, to je, če že imate 11 mesecev nepretrganega dela, potem imate kljub temu, da ste bili med tem časom pri vojakih, pravico do letnega dopusta in vam ga je delovna organizacija dolžna dati. Če pa tega pogoja še nimate, potem boste dobili pravico do letnega dopusta šele, ko ga boste izpolnili, tj. ko boste brez prekinitve delali 11 mesecev.

STUPAN MITJA

● VPRAŠANJE: Septembra 1966 sem se zaposlil kot absolvent višje šole. V podjetju sem še danes pripravnik, čeprav imam že od 1. 12. 1966 odločbo za vršilca dolžnosti oddelka in to delo od takrat tudi opravljam. Med tem sem tudi diplomiral. Ali sem upravičen zahtevati, da mi podjetje izplača razliko med pripravniškimi osebnimi dohodki in osebnimi dohodki, ki bi jih imel kot vodja oddelka, od časa, ko sem vršilec dolžnosti vodje oddelka. **T. F. Slov. Bistrica**

Po določilih TZDR ne sme nihče delavca prikrajšati za pravico, da ne bi pri delitvi sredstev za osebne dohodke bil udeležen glede na svoj delovni prispevek, ugotovljen po osnovah in merilih, ki jih je delovna skupnost samostojno postavila. Nedvomno je, da so osnova in merila za delovno mesto, ki ga dejansko opravljate, povsem drugačna, kot so za delovno mesto oz. za delo pripravnika. To delo je nedvomno zahtevnejše, odgovornejše in težavnejše. Zato ni prav, da še vedno prejemate osebni dohodek, ki ste ga prejemali kot pripravnik, temveč bi morali biti vaši osebni dohodki določeni glede na delo, ki ga opravljate, in dosežene uspehe pri delu. S takšnim načinom ugotavljanja vašega osebnega dohodka ste bil nedvomno prikrajšani in vam gre za ves ta čas osebni dohodek za delo, ki ga opravljate, tj. za delo vodje oddelka.

Glede na vaše strokovne kvalifikacijske, delovne uspehe in druge okoliščine ni sicer nujno, da bi moral biti vaš osebni dohodek enak dohodku prejšnjega vodje oddelka, vsekakor pa ne more biti bistvenih razlik. Razliko, za katero menite, da ste prikrajšani s takšnim načinom določanja osebnega dohodka, zahtevajte najprej od delovne organizcije, kolikor pa delovna organizacija na plačilo te razlike ne pristane, lahko znesek, za katerega ste oškodovani, zahtevate s tožbo, pri tem pa upoštevajte, da zahtevki za uveljavljanje denarnih terjatev iz delovnega razmerja zastarajo v 2 letih.

STUPAN MITJA

● VPRAŠANJE: Sem zemljiškoknjižni lastnik kmetijskega posestva, ki mi ga je izročila moja tašča in si izgovorila prevžitek, sama pa je obdržala nekaj zemljiških parcel. Do lanskega leta sva plačevala davek vsak od svojih nepremičnin, letos pa je občinski finančni organ združil oba davčna predpisa in obremenil z davkom samo mojo taščo. Obenem z davkom je odmeril tudi prispevek za socialno zavarovanje kmetov od celotnega katastrskega dohodka.

Glede na to, da sem jaz v delovnem razmerju in je po meni socialno zavarovana tudi moja žena, me zanima, ali je finančni organ ravnal pravilno. **M. V., R. Toplice**

13. člen zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetov (Ur. list SRS, št. 35/65) določa v drugem odstavku, da se prispevki za zdravstveno zavarovanje kmetov določajo v odstotku od katastrskega dohodka in od drugih prispevkov in davkom zavezanih dohodkov kmetov-zavarovancev in članov njihovega gospodinjstva, ki so zavarovani po tem zakonu. Ker je po tem zakonu zavarovana samo vaša tašča, se določi prispevek za njeno zdravstveno zavarovanje le na podlagi katastrskega dohodka njenega zemljišča. Tudi ni nobene zakonite podlage za to, da bi bila tašča obdavčena od vaših nepremičnin. Zato vam svetujemo, da s pismeno vlogo zahtevate, naj občinski organ za finance odmeri davek vsakemu davčnemu zavezancu ločeno.

M. VEHOVEC

KUPON za pravno posvetovalnico DE

ZA VAŠ TRANSISTOR, ZA VAŠO ELEGANTNO BATERIJSKO SVETILKO SAMO 1,5 V BATERIJE

ZMAJ

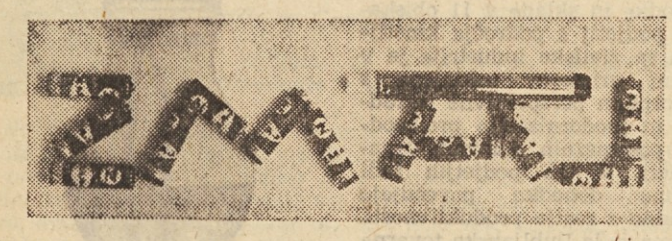

V LJUBLJANSKEM SATURNUSU SKRBIJO ZA ZAPOSLITEV INVALIDOV

Za delo in življenje

Pred dnevi se je STANISLAV KOSEC, šofer Saturnusa, ki ga je delovna organizacija poslala v Čateške Toplice na zdravljenje, razgovoril o skrbi njegove delovne organizacije za zaposlene delavce.

»Petnajst let delam v Saturnusu in še nikdar nismo dobili 80-odstotnih plač. Še vsako leto so nam izplačali regres za dopust in zadnja leta tudi nadomestilo za K-15. Imamo svoj počitniški dom, svojo ambulanto in njene strokovne delavce, ki skrbijo za naše zdravje.« Pripovedoval je tudi o varnosti pri delu. »Ko sem prišel v podjetje, so delali delavci pri slabo zaščitenih strojih s slabo zaščitno obleko in brez ustreznih varnostnih pripomočkov. Že dlje časa pa si varnostna služba zelo prizadeva in skrbi za varno delo z zaščitnimi sredstvi, pomenki in prizadevanji, da bi vsakega delavca obvarovali pred nesrečo. In vkljub temu se primeri, da gredo prsti... Tedaj nam je vsem težko, posebno pa prizadetim, ki se morajo pogosto posloviti od starega delovnega mesta.«

V Saturnusu je največ poškodb na rokah. Delo pri štancah je sicer zaščiteno, zaščiteni so stroji, roke, pri roki so varnostni pripomočki. Žal pa se še vedno primeri, da zdrsne v stroj namesto pločevine prst ali dlan.

»Za 90 % nesreč je kriva nepazljivost,« ugotavlja obratovodja **Jože Papler**. »Zaradi neurejenih družinskih razmer se primeri največ nesreč. Delavka, ki dela na primer v drugi izmeni, nima urejenega varstva za svojega otroka, pri stroju je raztresena, z mislimi je drugod in ne pri delu, kar je večkrat usodno.«

Pred dvema letoma so v Saturnusu opravili analizo nesreč pri delu. Predvsem so jih zanimali vzroki, zakaj se delavci ponesrečijo.

»Zaskrbelo nas je, ko smo ugotavljali, da se ponesrečijo ravno delavke, ki delajo že dlje časa pri stroju, ki so navajene na delovno operacijo, vedo, kako se je treba varovati, ker poznajo tudi posledice nepazljivosti,« pripoveduje psihologinja **Mira Tomec**. »Podatki, ki smo jih uspeli zbrati, so vodili na domove. Razrahljane družinske vezi, zakonske razveze, nezaželena nosečnost, nerešeno otroško varstvo, alkoholizem — so bili osnovni razlogi za raztresenost in za posledice nepazljivosti — za nesreče.«

OSNOVNO VODILO — PRAVILNA ZAPOSLITEV

V Saturnusu se zavedajo odgovornosti in skrbi za ponesrečene delavce za delovne in druge invalide. To skrb izražajo s preventivnimi ukrepi in zaposlovanjem invalidov.

»Doslej smo imeli srečo,« pravi psihologinja Tomčeva, »skoraj za vse delovne invalide smo našli novo zaposlitev.«

Najbrže ne gre le za srečo, ampak za zavestno prizadevanje celotnega strokovnega teama, ki ga družijo psiholog, zdravnik, socialna delavka, varnostni tehniki in tehnično oziroma obratno vodstvo, da bi vrnili ponesrečenega delavca v delovno okolje, ki je primerno za njegove telesne in umske sposobnosti, ki ga veseli, na katerem dosega tudi uspehe. Najti tako delovno mesto v Saturnusu ni lahko.

»Večina delovnih mest terja ročno spretnost,« ugotavlja obratovodja **Papler**. »Poleg tega je naš proizvodni program zelo pester in se delovni proces včasih celo menja med delovnim dnevom. Zato moramo večkrat dnevno prilagajati zaposlitev invalida.«

Takšna praksa pri zaposlovanju pa se križa s prizadevanji ambulante in kadrovske službe.

»Velikokrat spremlja invalida občutek manjvrednosti. Nekateri znajo spretno prikrivati svojo duševno stisko, drugi jo izražajo v svoji okolici. Zato bi si morali prizadevati najti za invalida stalno delovno mesto. Ne slabše, kot ga je opravljal prej, ampak tako, ki ga bo motiviralo za delo in življenje, na katerem bo dosegal ekonomske uspehe in občutil notranje zadovoljstvo.«

Ni naključje, da se želijo invalidi zaposliti na zahtevnejšem delovnem mestu, kot so ga opravljali preden so se ponesrečili. Večkrat se njihove želje ujemajo tudi s sposobnostmi, včasih pa delu vendarle niso kos. Tako se pogosto zgodi, da želijo po nesreči iz proizvodnje v pisarno, čeprav so tudi izjeme.

Jelka Grozdnik, ki ji je pred dobrimi desetimi leti stroj odtrgal tri prste na desnici, dela sedaj v pisarni kot pointerka. Zadovoljna je, vendar še vedno pogreša stroj in delo v proizvodnji. »Včasih mi je težko, kako ne,« pravi, »ampak za to vem samo jaz. Motilo bi me, če bi mi kdo od sodelavcev pri opravljanju delovnih obveznosti izkazoval preveliko pozornost.«

»POGREŠAMO ANALITIČNO OCENO DELOVNIH MEST«

Ob vsaki zaposlitvi invalida v Saturnusu znova pogrešajo analitično oceno delovnih mest. **Doktor Vinko Ravnikar**, ki vodi obratno ambulanto že šesto leto in pozna domala vsa delovna mesta, pravi, da imajo opise delovnih mest »v glavnem« vsa vodstva sektorjev, kar pa zdaleč ne zadošča za dobro in pravilno zaposlitev invalidov. Če bi imeli natančen popis delovnih mest, vse fizične in psihične zahteve delovnega mesta, bi bilo veliko laže zaposliti invalida. Takoj po medicinski rehabilitaciji bi že vedeli, katero delovno mesto ustreza delovnim in umskim sposobnostim invalida, na katerem delovnem mestu bo tudi dosegel maksimalne proizvodne uspehe. Tako pač iščemo delovno mesto sproti. Čeprav najdemo za vsakega našega invalida delo, je iskanje ustreznega delovnega mesta včasih nepotrebno, zamotano. Veliko je treba osebnih pogovorov ‚telefonad' in vselej še niso taki uspehi, kot bi morali biti. Taka nenačrtnost se nujno kdaj pa kdaj odrazi v produktivnosti, organizaciji dela, nezadovoljstvu posameznika ali skupine in v končni posledici v dohodku.

Samoupravni organi odobravajo sredstva za higiensko tehnično varstvo, prisluhnejo ambulanti, kadar jim predloži v razpravo predloge za zdravljenje v naravnih zdraviliščih in za te namene ne skoparijo z denarjem. To je vsekakor veliko, vendar, če smo prav razumeli nekatere predstavnike kadrovske in ambulantne službe, bi želeli, da bi centralni delavski svet vsaj eno sejo v letu posvetil prav vprašanjem, o katerih je tekla beseda v članku.

I. U.

BOLJ ALI MANJ (NE) VSAKDANJI ZAPIS IZ RADENCEV

STO MILIJONOV STEKLENIC

Turistični utrip življenja v Radencih se skoraj ni nič spremenil od tistega v polni sezoni, kljub temu, da socialno zavarovanje pošlje zdaj v radensko zdravilišče le 8 do 10 % zavarovancev. Ostali, in teh je večina, pa so zdraviliški turisti.

Zdraviliškim in turističnim delavcem v Radencih ne manjka iznajdljivosti in idej. Zmeraj si kaj izmislijo za vabo turistom.

Poleti je nedvomno to okusen olimpijski bazen, zdaj pa so pred nedavnim odprli novo sodobno urejeno restavracijo »Vikend«.

»Razen zdraviliškim gostom, mimogrede povedano smo jih imeli letos že blizu pet tisoč, bo restavracija služila predvsem prehodnim gostom in rekreativnemu turizmu, saj je okoli nje dovolj športnih in drugih igrišč ter prečudovitih terenov za lov,« je povedala **Mira Slavič**, ki skrbi v zdravilišču za propagando in raziskavo tržišča. »Restavracija je zgrajena blizu treh državnih mej. Znano pa je, da v Radence prihajajo vsako leto ljudje različnih narodnosti, saj tod mimo pelje cesta prijateljstva«.

Za radenski zdraviliški turizem, kot ga imenujejo, pa ni pomembna samo nova sodobna restavracija. V številnih hotelih in domovih, zlasti pa v zdraviliškem domu nudijo gostom najrazličnejše zdravstvene usluge mimo splošnih gostinskih. Cene zanje niso pretirane. Za fizioterapijo v obliki raznih kopeli je treba odšteti le nekaj stotakov. Sploh pa so, da bi pridobili kar največ gostov tudi sedaj, ko je glavna sezona že mimo, občutno znižali cene vsem uslugam. Sedaj velja dnevna oskrba tudi manj kot 2800 starih dinarjev. To pa je že denar, ki ga lahko zmore poprečen žep. In odkrito povedano se teh uslug mimo številnih domačih gostov največ poslužujejo Avstrijci, Italijani in Nemci.

NOVA POLNILNICA

V Radencih se vse vrti okrog popularne Radenske Slatine. In na njej tudi vse gradijo. Pred nedavnim so odprli novo polnilnico v Boračevi, ki je eno najstarejših naselij na Murskem polju.

»Preden smo začeli z rekonstrukcijo našega zdravilišča oziroma obratov, kjer polnimo slatino, smo morali raziskati surovinsko bazo,« pojasnjuje **Bogo Verdev**, direktor zdravilišča. »Skupaj smo navrtali sedem novih vrelcev, od katerih je šest pozitivnih in dajejo 53.600 litrov mineralne vode na uro. Zdaj imamo skupaj že 26 vrelcev, ki nam dajejo v 24 urah več ko dva milijona litrov radenske. To pa je bila tudi osnova, da smo začeli z gradnjo nove polnilnice...«

Po podatkih, ki so jih povedali v zdravilišču, je nova polnilnica, katere površina je blizu 2400 kvadratnih metrov, veljala blizu 885 milijonov starih dinarjev in od tega je kolektiv prispeval kar 351 milijonov starih dinarjev lastnih sredstev.

»Z novo polnilnico za radensko slatino smo opravili prvo fazo rekonstrukcije. Zdaj pa je na vrsti še izpopolnitev notranjega trnasporta, ki ga bomo rešili z viličarji. Tega doslej nismo mogli storiti, ker nam je zmanjkalo časa pa tudi denarja. Na vrsti je bila najprej polnilnica, saj je bilo povpraševanje po radenski zares tolikšno, da sploh nismo mogli zadovoljiti vsem naročilom,« je še dodal direktor zdravilišča.

Doslej so v Radencih polnili v vseh obratih blizu 200.000 steklenic dnevno. Z novimi stroji v novi polnilnici pa se je ta zmogljivost povečala za nadaljnjih 288 tisoč steklenic dnevno. Tako z radensko v nekaj naslednjih letih res ne bo več zadrege, da bi jo na trgu zmanjkalo. Proizvodne zmogljivosti so zdaj tolikšne, da bodo letno lahko nalili nič manj kot 100 milijonov steklenic. To pa je precej več, kot je danes potrošnja radenske. Zavoljo tega so začeli raziskovati tržišče predvsem na Madžarskem in v Avstriji, za katerega pravijo, da je zanje najbolj zanimivo.

Nova polnilnica pa ne bo zadovoljila samo trga, marveč občutno znižala tudi proizvodne stroške, kar pomeni, da bodo v bližnji prihodnosti, ko bodo odplačali vsa posojila, znižali radenski tudi ceno. Ob nižjih stroških in večji produktivnosti pa se bodo nedvomno povečali tudi osebni dohodki zaposlenih.

M. Ž.

DELAVSKA ENOTNOST

Glasilo Republiškega sveta ZSJ za Slovenijo izdaja ČZP Delavska enotnost v Ljubljani. List je bil ustanovljen 20. novembra 1942. Urejuje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik

MILAN POGAČNIK

Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Dalmatinova ul. 4, poštni predal 313/VI, telefon uredništva 316-672, 316-695, 312-402 in 310-033, uprave 310-033. Račun pri Narodni banki v Ljubljani, št. NB 501-1-991, devizni račun pri Kreditni banki in hranilnici Ljubljana, št. 501-620-7-32000-10-3204-486. — Posamezna številka stane 50 N-par — 50 S-din. — Naročnina je četrtletna 6,50 N-din — 650 S-din — polletna 13 N-din — 1300 S-din in letna 26 N-din — 2600 S-din — Rokopisov ne vračamo. — Poštnina plačana v gotovini — Tisk in kliši ČZP »Ljudska pravica« Ljubljana

KLI proizvodi

KOMBINAT LESNO PREDELOVALNE INDUSTRIJE LOGATEC

proizvaja in nudi:
- KVALITETNA VEZANA OKNA IN BALKONSKA VRATA
- ROLETE, IZDELANE IZ LESENIH PROFILOV, PREOBLEČENIH S PLASTIKO
- STRUŽENE FOTELJE IZ MASIVNE BUKOVINE

Vse individualne graditelje opozarjamo na našo stalno zalogo tipskih oken in balkonskih vrat.

Zahtevajte ponudbe!

ZDRUŽENO ŽELEZNIŠKO TRANSPORTNO PODJETJE LJUBLJANA

turistično transportni biro

LJUBLJANA TITOVA C. 32, TELEFON 311851 IN 311852

V letošnjem letu bomo priredili še naslednje izlete:

1. **PARIZ—MÜNCHEN**, od 25. 11.—1. 12. 1967, z vlakom. CENA: 750,00 N-din. PRIJAVE: do 25. oktobra 1967.
2. **RIM**, od 26.—30. 11. 1967, z vlakom. CENA: 410,00 N-din. PRIJAVE: do 10. novembra 1967.
3. **BUDIMPEŠTA**, od 1.—3. 12. 1967, z avtobusom. CENA: 320,00 N-din. PRIJAVE: do 15. novembra 1967.

Prijave sprejemajo poslovalnice TURISTIČNO TRANSPORTNEGA BIROJA,

Ljubljana, Titova 32
Maribor, Partizanska 50
Celje, Titova 3

Novost! Novost!

Cvetlični lonček, ki zagotavlja življenje cvetlic tudi ob vaši daljši odsotnosti, je novi izdelek

»Poligalanta«

Volčja draga
Nova Gorica

Lončki so različnih velikosti in oblik. Njihova posebnost je v tem, da imajo v spodnjem prostoru vodo, ki po posebnem sistemu pronica v zemljo in jo ovlažuje.
Povprašajte po njih v vaši trgovini!

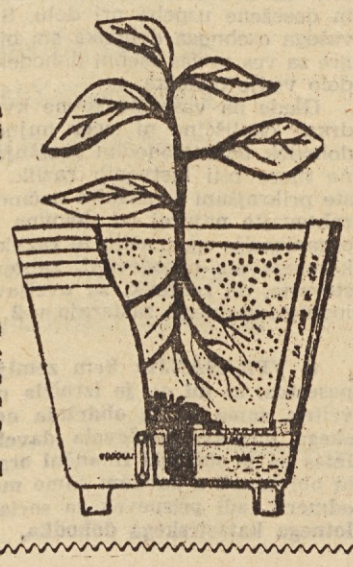

20 LET Nanos

VELETRGOVSKO PODJETJE IMPORT—EXPORT

NANOS POSTOJNA

PRAZNUJE LETOS 20-LETNICO OBSTOJA

Uspešnost poslovanja in skrb za potrošnika v tem času dokazujejo številne sodobno opremljene in bogato založene poslovalnice naših obratov Postojna, Koper, Portorož, Buje, Čabar, Sadje-zelenjava Koper.

Podjetje ima lastno hladilnico v Dekanih in sodobna skladišča v Postojni.

Obiščite naše trgovine in se prepričajte o bogati izbiri, solidnih cenah in vljudni postrežbi!

Nanos

KAKO V SLOVENIJI SKRBIMO ZA KULTURNO RAST ZAPOSLENIH?

DELAVEC NE MORE ŽIVETI SAMO OD »KRUHA«

(Nadaljevanje s 1. strani)

vanja tega lotevale tudi ožje družbeno-politične skupnosti in delovne organizacije. Ugotavljanje kulturnih potreb zahteva študijsko obdelavo, vsestransko osvetlitev problematike, drugo pa: neposredno ukrepanje in ob tem iskanje najustreznejših poti, po katerih bi lahko dosegli, da bi ljudje po kulturnih dobrinah segali čimbolj pogosto. Pa še na nekaj ne smemo pozabiti, če hočemo, da bo delovni človek posegal po kulturnih dobrinah: na vzgojo in usmerjanje.

Začeti je treba pri otroku v osnovni šoli in ga budno spremljati ves čas šolanja. Na žalost mnogi mislijo, da je s tem vse opravljeno in da za mladega človeka, ki je zapustil šolske klopi, po tej plati ni treba več skrbeti. Kako zmotno mnenje in kako škodljiva praksa! Spodbuda in skrb za kulturno življenje delovnega človeka naj bi bili vedno prisotni in hkrati, ko bi posameznik menjal svoje življenjsko in delovno okolje, bi se morali menjati tudi načini in sredstva, saj je vse skupaj treba prilagajati razmeram, okolju, posebnostim delovnega procesa itd. **Ni dvoma, da naj bi del skrbi za kulturno življenje zaposlenih prevzela tudi delovna organizacija.** Dosedanja prizadevnost nekaterih delovnih organizacij na tem področju priča, da se da resnično marsikaj storiti in da je tudi tu mogoče preiti od besed k dejanjem. Prav posebno pozornost terjajo mladi delavci. Da je glede tega skrb zanje prav gotovo močno pomanjkljiva, nas opozarjajo tudi naslednji podatki (1966) republiškega zavoda za zaposlovanje: nikakršnega kulturno-izobraževalnega predavanja v okviru delovne organizacije ni poslušalo 79,7 % priučenih delavcev, starih do 18 let, oziroma zunaj podjetja 73,1 % mladih delavcev; ali pa — v knjižnicah si ni izposodilo niti ene knjige kar 53,3 % mladih delavcev do 18. leta starosti, in sicer 31,3 % zato, ker sploh ne berejo, in 22 %, ker jim knjižnice niso dostopne. Vsekakor bi se kazalo nad vsem tem zamisliti.

Zanimiva in hkrati skrbi zbujajoča je npr. tudi ugotovitev, da smo imeli mnogo primerov, ko delovni ljudje iz najrazličnejših vzrokov niso hoteli sprejemati kulturnih dobrin, čeprav so jim bile dostopne celo brezplačno ali pa po izredno nizkih cenah. Kje so vzroki? Nedvomno so poglavitni vzrok — neprebujene kulturne potrebe. (Naj se mimogrede dotaknem tudi višine osebnih dohodkov; mislim namreč, da **temu na splošno ne moremo naprtiti pomembnejše krivde za pomanjkljivo kulturno »porabo«,** saj je odstotek zaposlenih z najnižjimi osebnimi dohodki razmeroma majhen: do 30.000 S-dinarjev je imelo osebni dohodek 0,6 % zaposlenih — povprečje v letu 1966 — od 30 — 40.000 S-dinarjev 2,9 %, od 40 do 50.000 — 10 %, od 50 — 60.000 pa 15,6 %.)

Med okoliščine, ki vplivajo, da se kulturna stopnja ne more hitreje zviševati, sodi zlasti **neustrezna izobrazbena raven.** Dejstva o tem so znana, na primer, da kar 56,2 % aktivnih prebivalcev nima popolne osnovne šole. Veliko zaposlenih torej nima niti osnov, ki bi jim omogočale in jih hkrati navajale, da bi segali po kulturnih dobrinah, ali drugače nimajo zadovoljivega znanja, da bi lahko vrednotili pomembnost vsega tega za svoj duhovni razvoj.

V LETIH ŠOLANJA PREMALO KULTURNO AKTIVNI

Obenem pa seveda ne kaže zamolčati, **da tudi izobraževalni proces pogosto ne daje dovolj za razvijanje kulturnih potreb in za oblikovanje človekove kulturne podobe.** Spričo tega je razumljivo, da naj bi izobraževanje brez izjeme organizirali tako, da bo opravilo svoje poslanstvo tudi v tej smeri. Tudi vpliv na tiste zaposlene, ki se izobražujejo v najrazličnejših oddelkih in šolah za odrasle, je lahko izredno velik, in hkrati je to možnost, ki jo kaže izkoristiti do skrajnih meja. (Po podatkih zavoda za statistiko je v šolskem letu 65/66 šole in oddelke za odrasle obiskovalo 5944 ljudi; v šolskem letu 64/65 pa 6589.) Kulturno-estetski vzgoji odmerjajo pozornost tudi delavske univerze; čeprav obseg ni zadovoljiv, pa delavskim univerzam glede tega ne smemo odrekati dokajšnje prizadevnosti.

Znano je, da »poraba« zlasti nekaterih kulturnih dobrin še zdaleč ni na primerni ravni (knjiga, gledališka predstava, likovna umetnost itd.), zato je potrebno načrtno vplivati, da bi se v proizvajalcu porodile močnejše želje, poseči po vsem tistem, kar lahko bistveno zviša kulturno raven. **Da ne bi bilo pomote, naj takoj poudarim, da na človekovo kulturno rast močno vplivajo tudi drugi dejavniki, kot npr. izobrazba, družbeno okolje itd., vendar se tokrat dotikamo samo kulturnih dejavnosti, ki nedvomno sodijo med najpomembnejše oblikovalce človekove kulturne podobe.**

Ena najbolj dostopnih dobrin bi naj bila **knjiga,** a vse kaže, da tudi knjiga ni razširjena v tolikšnem obsegu, kot bi pričakovali. Prav gotovo ni razveseljivo, da je npr. pri nas zajeto v ljudskih knjižnicah le približno 8 % prebivalstva. Precejšnja ovira pri tem je nedvomno neustrezno razvita oziroma oskrbovana mreža knjižnic; to velja še prav posebej za manjše kraje.

Bolj spodbudno je, da v Sloveniji pride **1 radijski sprejemnik** na 3,7 prebivalcev in **1 televizijski** na 13,5 prebivalcev. Glede na to lahko ugotovimo, da so ustvarjene zadovoljive možnosti za sprejemanje kulturnih dobrin, ki jih posredujejo omenjena sredstva. Ob tem seveda ne kaže prezreti, kakšna je oziroma kakšna naj bi bila kvaliteta posredovanega (to je nedvomno tehtno vprašanje), kakšen je vzgojni smoter in katere so negativne strani sodobnih množičnih občil.

(Nadaljevanje prihodnjič)

GREGOR KOCIJAN

Ko bi vse delovne organizacije...

Iz informacij RS ZSS smo minuli teden izvedeli za tri zelo spodbudne primere zgledne skrbi za šolstvo. Ljubljansko podjetje LEK, ki sodi med tiste kolektive, ki zelo redno odvajajo denar v sklad za financiranje strokovnega šolstva, je poleg tega prispevalo občinam Domžale in Šiška — kjer imajo tudi svoje obrate — 8 milijonov S-din več, kot pa jih obvezuje obojestranska pogodba.

Podjetje COLOR iz Medvod, ki tudi sicer kaže veliko razumevanje za probleme krajevne skupnosti, je prispevalo 40 milijonov S-din za zgraditev osnovne šole. Podjetje je tudi prevzelo patronat nad to šolo in dodatno prispevalo še 5 milijonov S-din za njene potrebe. Pa tudi za redno plačevanje svojega prispevka v sklad za strokovno šolstvo jih je treba pohvaliti.

Tudi v podjetju JUB iz Dola so se izkazali. Polletne obveznosti do financiranja strokovnega šolstva so poravnali kar trikratno.

Da, ko bi le vse delovne organizacije...

Rudniki svinca in topilnica Mežica

Naše akumulatorje znamke MUNJA Zagreb in VESNA Maribor, prav tako akumulatorje tujih firm lahko odslej kupite po nižjih cenah v naših lastnih prodajalnah v

- **Ljubljani,** Ilirska 7
- **Zagrebu,** Trg žrtava fašizma
- kmalu tudi v **Mariboru** na Tržaški cesti

ZANIMIVA OBLETNICA

200 let šole pri Vidmu ob Ščavnici

Videm ob Ščavnici se pripravlja na pomemben dogodek: proslavo 200-letnice delovanja tamkajšnje šole. Šola pri Vidmu je ena najstarejših na Slovenskem in je bila ves čas svojega obstoja napredno, zlasti še slovensko usmerjena. V njo so hodili nekateri domačini, ki so znani širši slovenski in jugoslovanski javnosti. To so med drugimi Davorin Trstenjak, dr. Franc Ilešič, dr. Bratko Kreft, Ivan Kreft in prof. Edo Kocbek.

Pomembno obletnico bodo v Vidmu proslavili 15. oktobra. Proslave se bodo udeležili tudi mnogi učitelji, ki so poučevali na tej šoli. V vseh letih njenega delovanja se je menjalo na tej šoli nad 130 učiteljev, od teh pa jih je živih še samo 80.

Po nekaterih zgodovinskih virih je mogoče trditi, da so začeli v Vidmu poučevati že 1743. l., saj je znano, da je takrat deloval v tem kraju učitelj in cerkovnik Jože Vrabl. Vendar pa se šola omenja kot krajevna ustanova šele leta 1767.

Leta 1784 so zgradili lesenc poslopje, v katerem sta bili dve učilnici, učiteljsko stanovanje in pa menda takrat in kasneje edini šolski zapor na Slovenskem. Že res, da so tudi na drugih šolah zapirali lene in poredne učence, vendar, kot trdijo zgodovinarji, nikjer niso imeli posebnega prostora za zapiranje učencev, kot je to bilo pri Vidmu.

Tega leta je bilo v videmskem šolskem okolišu 280 šoloobveznih otrok, vendar je pouk obiskovalo do tedaj le okoli trideset otrok. Do 1869. leta so učitelji prejemali plače v naravi. Tako je videmski učitelj prejel letno 55 mernikov raznega žita in prostovoljna darila. Kasneje, ko pa so bile uvedene denarne dajatve, pa so jih plačevali starši otrok, 1869. leta, ko je bil sprejet tretji avstrijski šolski zakonik, so tudi pri Vidmu uvedli osemletno šolsko obveznost. Učitelji pa so začeli prevzemati upraviteljske posle od župnikov. S tem zakonom pa so prevzele gmotno skrb za šolstvo občine in dežele.

V prihodnjih letih so pri Vidmu zgradili novo šolsko poslopje, ki je bilo kasneje še povečano. Število šoloobveznih otrok in obiskovalcev šole se je znatno povečalo. Na videmski šoli so poučevali v slovenskem jeziku že po letu 1850. Nemščina je bila le kot učni predmet. Po 1876. letu so začeli pri nas ustanavljati šolske knjižnice. V Vidmu je knjižnica 1882. leta štela že 87 del v 91 zvezkih.

Za časa okupacije je bil učni uspeh zelo slab, saj otroci niso obvladali nemškega jezika, čeprav je nemški pisatelj Gerhard Werner v neki svoji knjigi zapisal, da je Spodnja Štajerska nemška pokrajina, da je prebivalstvo nemško in da ga je zato treba priključiti k Nemčiji. Kako je s to zadevo, navaja v videmski šolski kroniki upravitelj šole med okupacijo, ki pravi, da je prebivalstvo šolskega okoliša slovensko in da ni niti ene družine, kjer bi bila nemščina materin jezik.

T. ŠTEFANEC

DELAVSKA UNIVERZA BORIS KIDRIČ LJUBLJANA MIKLOŠIČEVA 26

DU

razpisuje v oktobru 1967:

1. **Seminarje o samoupravljanju po skupinah za:**
   a) **predsednike DS in njihove namestnike**
   b) **predsednike UO, njihove namestnike in člane UO**
   c) **člane komisij za kršitev delovne dolžnosti o postopku pri ugotavljanju in izrekanju ukrepov zaradi kršitve delovne dolžnosti**
   d) **mladino iz delovnih organizacij**
2. **Tečaje o sodobni organizaciji proizvodnje in vodenja za:**
   a) **obratovodje**
   b) **oddelkovodje**
   c) **preddelavce**
   d) **poslovodje**
   po skupinah za posamezne panoge:
   a) **kovinska industrija**
   b) **lesna industrija**
   c) **tekstilna industrija**
   d) **kemična industrija**
   e) **gradbeništvo**
   f) **kmetijstvo**
   g) **trgovina**
3. **Seminarje o poslovni psihologiji v trgovini za:**
   a) **poslovodje**
   b) **prodajalce**
4. **Tečaje o sodobnih metodah programiranja izobraževanja za:**
   a) **vodje izobraževalnih centrov iz delovnih organizacij**
   b) **odgovornih članov delovne skupnosti za izobraževanje v delovnih organizacijah**
5. **Tečaje o analizah trga in poslovanja delovnih organizacij za:**
   a) **analitike trga iz delovnih organizacij**
   b) **analitike poslovanja v delovnih organizacijah**
6. **Tečaj o kmetijstvu za:**
   a) **poljedelce — strojnike**
   b) **živinorejce**
7. **Tečaje o varnosti pri delu za:**
   a) **zaposlene v delovni organizaciji**
   b) **strokovno-vodilni kader ene ali več delovnih organizacij**
8. **Poslovni sestanek gospodarskih organizacij s predstavniki bank SRS o deviznem, dinarskem in carinskem poslovanju (12. in 13. 10. 1967 v Kopru).**
9. **Osnovno šolo za odrasle, zaposlene v delovnih organizacijah**
10. **Tečaje tujih jezikov za delovne organizacije (osnovni, nadaljevalni, intenzivni in konverzacijski) po:**
    a) **klasični metodi**
    b) **avdiovizualni metodi.**
11. **Tečaji o poslovnih pismih v tujih jezikih za:**
    a) **angleški**
    b) **nemški**
    c) **francoski**
    d) **italijanski jezik.**
12. **Pripravljalne tečaje za:**
    a) **vpis na višje in visoke šole**
    b) **izredne slušatelje višji in visokih šol**
13. **Tečaj slovenskega jezika za zaposlene.**

Vse informacije dobite na Delavski univerzi »Boris Kidrič«, Ljubljana, Miklošičeva c. 26. Telefoni: 311-182, 311-121, 310-279.

Kako se zaposleni šolamo?

DE

ZASLEDUJE ŠOLANJE ZAPOSLENIH V OSEMLETKAH ZA ODRASLE

Že zadnjič smo napovedali, da bomo objavili rezultate ankete, ki jo je Delavska univerza **Kočevje** izvedla v 19 delovnih organizacijah in na katero je odgovarjal vsak 15. zaposleni brez popolne osnovne šole. Namen in rezultate te raziskave je komentiral za naš list tov. **Matija Cetinski,** direktor Delavske univerze Kočevje.

Raziskava je pokazala, kdo so ti ljudje in kaj delajo, poleg tega pa je opozorila na to, kaj bi bilo treba še storiti, da bi bili ti ljudje pripravljeni vpisati se in opraviti manjkajoče razrede v osnovni šoli za odrasle. Lanska po-

SIGNALI ANKETE

izkusna anketa je pokazala, da ljudje niso več pripravljeni sedeti v taki šoli, ki jih preveč spominja na njihovo šolanje v osemletki. Teorija o usposabljanju odraslih na tej stopnji izobraževanja pa je zelo skromna in zlasti niso znane metode za delo s polpismenimi, če so to ljudje, ki imajo komaj 4 ali še manj razredov osnovne šole.

BODIMO REALISTI!

V občini Kočevje je zaposlenih približno dve tretjini moških in tretjina žensk. Enako razmerje je med zaposlenimi, ki so brez popolne osnovnošolske izobrazbe. **Predpostavljajo, da je v občini mnogo več žensk brez popolne osemletke kot moških, če upoštevajo tudi tiste, ki niso zaposlene.**

Vsekakor pa bi morali nekaj storiti za zaposlene, ki so druge narodnosti in nimajo končane osnovne šole; teh je nad 12 %. Deloma so raztreseni po delovnih organizacijah, precej pa jih je skupaj pri Gradbenem podjetju in pri Kmetijsko gozdarskem podjetju.

• Zanje bi Delavska univerza lahko organizirala poseben • oddelek le, če bi se vsi vpisali, se pravi, če bi tudi de- • lovne organizacije pokazale interes za njihovo šolanje.

Anketa je pokazala, da so med tistimi zaposlenimi, ki so brez popolne osnovne šole, najštevilnejši delavci v starosti od 26 do 36 let. **In zlasti med temi delavci bi morale delovne organizacije storiti največ, da bi se odločili za to, da si pridobijo osnovno splošno izobrazbo.** Najnižji je odstotek tistih, ki so zaposleni že nad 20 let, največ pa z delovno dobo od 10 do 20 let.

• Zanimiv je komentar tov. Cetinskega. Po njegovim • mnenju ni pametno v statute delovnih organizacij za- • pisati starostno mejo, do katere so delavci dolžni, da • si še pridobe osnovno splošno izobrazbo, če le-te ni- • majo. Aprioristično stališče, da naj bi zaposleni imeli • osnovnošolsko izobrazbo, ustvarja sicer ugodno klimo • za šolanje odraslih, ni pa mogče tega načela v celoti • izvesti. Biti moramo realni! Postopek naj bi bil tak, • da bi najprej preverili, kdo ima sploh sposbnosti, da to • šolanje konča. Pri njihovi delavski univerzi že delajo • tako. Prijavljene kandidate testirajo in če ne poka- • žejo zmožnosti za šolanje, jih tudi odklanjajo.

SMO BREZ UČNIH PROGRAMOV ZA NIŽJE RAZREDE

Med zaposlenimi brez uspešno končane osemletke je očitno najmočnejša skupina delavcev, ki zaslužijo od 50.000 do 70.000 S-din, kar je ob občinskem povprečju 91.000 S-din sorazmerno dober zaslužek. **Popolna ali nepopolna osnovnošolska izobrazba pa očitno pri zaslužkih ne igra posebne vloge.** Zanimivo je tudi, da večina anketiranih že ima prosto soboto, ki bi jo lahko izkoristili tudi za študij **pa čeprav v večini podjetij sodijo, da prosta sobota temu ne bi smela biti namenjena.** Računa se, da je med zaposlenimi brez popolne osnovne šole tudi 75 članov ZKJ in kar 195 članov delavskih svetov. Sicer pa dobra polovica zaposlenih brez osemletke sodi v kategorijo nekvalificiranih. **Zaskrbljujoče pa je to, da je med njimi tudi približno 360 kvalificiranih.** Brez vsake šole jih je v občini 90. **Lahko pa tudi zapišemo, da je tretjina vseh zaposlenih brez popolne osemletke pravzaprav polpismenih, saj so ali brez šole, le z nekaj razredi, a največ s 4 razredi osnovne šole.**

• Tov. Cetinski je opozoril, da v Sloveniji nimamo učnega • programa za nižje razrede osnovnih šol za odrasle in • zato tudi nimamo takih šol. Ljudje se enostavno vpi- • šejo v 5., 6. razred ne glede na to, koliko razredov so • že opravili. Pripravljalni tečaji, ki jih njihova delavska • univerza to sezono namerava organizirati za takšne • kandidate, problem ne rešuje v celoti.

KORISTNOST VEČJE OSNOVNE SPLOŠNE IZOBRAZBE BO TREBA ŠE DOKAZOVATI

Druga skupina vprašanj te ankete je sledila odgovorom na vprašanje, ali in kako je možno uresničiti priporočilo slovenskih sindikatov o tem, da bi si zaposleni pridobili popolno osnovno splošno izobrazbo. Polovica anketiranih sodi da je to izvedljivo, polovica pa v to dvomi. Zanimivo je, da je manj takih, ki bi sodili, da je za to potreben neki zakonski predpis, **največ pa jih je odgovorilo, da je potrebno delavce najprej prepričati v koristnost šolanja in to tudi dokazovati. Precej anketirancev pa ob tem seveda sodi, da bi morali najprej ugotoviti, kdo je za šolanje tudi sposoben.**

• Tov. Cetinski je dejal, da tako razširjeno mnenje obve- • zuje delavsko univerzo, da bo organizirala takšno osnov- • no splošno izobraževanje zaposlenih, ki bo tudi funk- • cionalno, se pravi, da bodo zaposleni od njega pri • svojem delu imeli tudi neposredno korist.

Mnogi menijo, da od osnovnega šolanja odraslih sploh ni koristi. Nekoliko manj pa je tistih, ki sodijo, da če kdo kot otrok ni šolanja uspešno dokončal, ga tudi zdaj kot odrasel ne bo, oziroma tistih, ki menijo, da zaposleni brez osemletke imajo že tako nižje osebne dohodke in morajo torej več delati, ne pa svoj prosti čas uporabiti za šolanje.

BI SE VPISALI V OSNOVNO ŠOLO ZA ODRASLE?

Večina anketiranih, ki so izjavili, da bi se vpisali, **so kot pogj zapisali zmernejši tempo šolanja.** Precej bi jih bilo pripravljenih plačati celotno šolnino, še več pa jih te šolnine ne bi zmoglo. In medtem ko bi se mnogi zadovoljili le z nekaj dnevi dopusta pred vsakim izpitom, **bi večina raje videla, da jim delovne organizacije omogočijo izmensko delo.** Nič pa ne preseneča tudi podatek, da je mnogo več kot polovica anketiranih izrazila željo, da se po šolanju v osnovni šoli vpišejo v strokovne šole.

• Skratka, njihovo šolanje je motivirano z večjimi ambi- • cijami, je dejal tov. Cetinski, in zlasti med temi delavci • bi morali ugotoviti, ali so za nadaljnje šolanje tudi • sposobni. Potem pa se skupno organizirano lotiti ustvar- • janja možnosti, da bi te svoje želje ljudje lahko • uresničili.

SONJA GAŠPERŠIČ

DOPISNIKI POROČAJO

• HRASTNIK:

Poslovno sodelovanje Tovarne kemičnih izdelkov Hrastnik s kombinatom Ber

— Kolektiva nameravata koordinirati proizvodnjo tripolifosfa-
— tov, skupaj proučevati pogoje uvoza surovin iz izvoza teh
— izdelkov, izpopolnjevati tehnologijo in se prizadevati za ra-
— cionalnejše poslovanje.

Pogodba določa, da bosta podjetji sodelovali na proizvodnem, komercialnem in finančnem področju. V rudarskem kombinatu Bor bo namreč že prihodnje leto dograjen nov obrat za proizvodnjo tripolifosfatov, z zmogljivostjo 20.000 ton. Kolektiv Tovarne kemičnih izdelkov pa namerava že prihodnje leto doseči 10.000 ton teh izdelkov. Rudarski kombinat Bor bo hrastniški Tovarni kemičnih izdelkov nudil kredit v višini 250 milijonov S-din, s čimer bodo v Hrastniku izpopolnili proizvodnjo tripolifosfatov. S pogodbo o medsebojnem poslovno-tehničnem sodelovanju — veljala bo za zdaj pet let — nameravata obe delovni organizaciji urediti razmere na trgu, ko bo našemu gospodarstvu na voljo 30.000 ton tripolifosfatov, razen tega pa bo mogoče precejšen del teh količin prodati na tujih tržiščih.

V hrastniški Tovarni kemičnih izdelkov so prepričani, da bo medsebojno sodelovanje v obojestransko korist. Kolektiv v Hrastniku bo namreč pomagal pri izgradnji novega obrata v Boru, saj razpolaga z velikimi izkušnjami na tem področju. Povečana proizvodnja tripolifosfatov bo med drugim omogočila racionalnejšo proizvodnjo, in kot pričakujejo, tudi zmanjšanje stroškov. Sploh posvečajo v hrastniški kemični tovarni čedalje večjo skrb racionalnejšemu poslovanju. Letos jim je uspelo zmanjšati poslovne stroške za 3,7 %. Tega niso dosegli edinole z manjšim številom zaposlenih, kot so planirali, ampak tudi z boljšo stimulacijo strokovnjakov in neposrednih proizvajalcev, nadalje z vsestransko omejitvijo izpadov proizvodnje, racionalnim trošenjem surovin in varčevanjem. Bistveno je to, da so zmanjšali poslovne stroške ob nekoliko večji proizvodnji.

Razen tega so letos dokončali nekatera pomembna investicijska dela, od katerih si obetajo racionalnejšo proizvodnjo in nadaljnje zmanjševanje stroškov. Med drugim so rekonstruirali napravo za proizvodnjo visokokondenziranih fosfatov, nadomestili parni kotel in uredili še nekatere druge naprave. Vse to bo omogočilo kolektivu v prihodnjem obdobju brez vsakih večjih zastojev in večjo vrednost proizvedenega blaga. —m—

BREŽIŠKI SINDIKATI ŽELIJO ZVEDETI KONKRETNE VZROKE ZA PRIMANJKLJAJ V SKLADU ZDRAVSTVENEGA VARSTVA

Nedokazani dokazi

»Sit sem večnega ponavljanja istih ‚objektivnih vzrokov' za primanjkljaje v zdravstvenem varstvu,« je bil nejevoljen član plenuma Občinskega sindikalnega sveta Brežice po končanem zasedanju. »Sit sem načelnih razprav, ki tečejo že od 1965. leta in tudi na današnji razpravi, vendar doslej nismo izvedeli, kje so resnični vzroki, da ne moremo z denarjem, ki se nateče v sklade, pametno gospodariti. Najlaže je iskati rešitev v izrednem prispevku. To terja samo en izračun — kolikor denarja je zmanjkalo, toliko ga je treba med zavarovanci pobrati.«

In čemu takšna nejevolja?

Organizator posveta, ObSS Brežice, se je dolgo pripravljal na pogovor o problemih zdravstvenega varstva na svojem območju in je zato upravičeno pričakoval bolj konkretno razpravo. Skupina sindikalnih delavcev je skrbno zbrala gradivo o trenutnem položaju sklada zdravstvenega varstva celjske komunalne skupnosti. Na posvet so povabili predstavnike komunalnega zavoda, skupščine komunalne skupnosti, republiške in zvezne poslance v želji, da bi le-ti odgovorili članstvu konkretno na konkretna vprašanja, ki jih zastavljajo kot zavarovanci-plačniki skladov in njihovi koristniki.

V gradivu, ki je služilo udeležencem plenuma za razpravo, je namreč mimo drugih podatkov zaslediti, da so dohodki celjske komunalne skupnosti dotekali po predvidenem načrtu. Sporedno s to ugotovitvijo pa piše v gradivu, da je primanjkljaj posledica višjih izdatkov in da najbolj odstopajo od finančnega načrta denarne dajatve, to so v glavnem nadomestila za osebne dohodke, za bolezenski izostanek nad 30 dni, povračila za rehabilitacijo invalidov in premije za pozavarovanje ter izdatki za neposredno zdravstveno varstvo — za zdravila in za bolnišnično zdravljenje.

Ti podatki pa niso zadovoljili nekaterih udeležencev posveta. Niti jih niso zadovoljile razlage predstavnikov celjske komunalne skupnosti, ki so primanjkljaj opravičevale s podobnim položajem vseh komunalnih skupnosti v republiki, v glavnem pa z nepreštudiranim sistemom zdravstvenega varstva. Predstavniki komunalne skupnosti so poudarili, da je bilo denarja za zdravstveno varstvo vselej premalo, celo tedaj, ko je bila pred več leti 9,5 % stopnja za te namene in da se bomo vrteli v začaranem krogu vse dotlej, dokler ne bomo natančno določili obsega zdravstvenega varstva in ga tudi spoštovali.

Ta ugotovitev pa se prav nič ne razlikuje od zahtev zavarovancev in nanjo so zavarovanci navezali več konkretnih vprašanj, ki posredno in neposredno zadevajo gospodarjenje skladov zdravstvenega varstva. Brežiški sindikati jih tako zastavljajo:

- **ali koristniki skladov res racionalno gospodarijo s sredstvi,**
- **ali je nujno potlej, da morajo zavarovanci ob zmanjšanih pravicah zdravstvenega varstva sprejeti izreden prispevek, če ni natančnega odgovora na prvo vprašanje,**
- **ali je nujno, da imamo v republiki 9 komunalnih skupnosti in če morajo biti, kateri gospodarski razlogi govorijo za to,**
- **kateri podatki in proučene analize dokazujejo, da je v celjski regiji 200 zdravstvenih delavcev preveč, kot meni služba socialnega zavarovanja itd.**

Če na vsa ta in nekatera druga vprašanja ni odgovora, kako naj potem zavarovanci sodijo o objektivnih pa tudi o subjektivnih vzrokih za nastali primanjkljaj? Na kakšni osnovi naj se zavarovanci odločijo še za izredni prispevek, ko so pa doslej občutili le na lastni koži racionalno gospodarjenje s sredstvi za zdravstveno varstvo, v obliki participacije za to in drugo zdravstveno storitev, za zdravila. Na drugi strani pa lahko sodijo kot nestrokovnjaki o nekaterih primerih neracionalnega trošenja sredstev in kratenja pravic zaradi zapiranja v regionalne meje. Na primer: zavarovanec iz sosednje občine mora na specialistični pregled ali bolnišnično zdravljenje 40 kilometrov daleč — v bližnjo brežiško bolnišnico, ki je v drugi regiji in je oddaljena le 6 do 10 kilometrov, pa ne sme, oziroma mora vse stroške zdravljenja plačati sam.

Kako naj razpravljajo in sodijo o organizaciji zdravstvene službe na svojem območju in se odločajo za združitev s tem ali drugim zdravstvenim domom, kar bi naj pripomoglo k boljšemu gospodarjenju s sredstvi in boljšemu zdravstvenemu varstvu občanov, če pa nimajo na vpogled analiz, ki bi govorile v prid tej ali drugi integraciji. Nekateri zavarovanci še imajo v spominu dogodek pred dvema letoma, ko je novomeška komunalna skupnost snubila krški zdravstveni dom, da bi si tako zagotovila svoj obstoj.

Prav ta primer so nekateri udeleženci posveta nehote navezali na razprave o integraciji zdravstvenih domov. Osnovno vodilo za združitev zdravstvenih domov (razen zakonskih pogojev) bi morala biti ekonomska računica, ki naj sloni na potrebah zavarovancev na nekem območju. Če bodo analize pokazale, da je za brežiške zavarovance najbolj ekonomična združitev na primer treh posavskih zdravstvenih domov, ki jim bo tudi zagotavljala dobro zdravstveno varstvo, potem bodo Brežičani z obema rokama glasovali za tako združitev. **Za tako ali drugačno reorganizacijo osnovne zdravstvene službe pa morajo biti najprej strokovne analize. Brežiški sindikati jih pričakujejo od ustrezne zdravstvene institucije in službe komunalnega zavoda za socialno zavarovanje. Prav tako pa pričakujejo bolj temeljite in konkretne odgovore na številna vprašanja o gospodarjenju koristnikov sklada zdravstvenega varstva. Dotlej pa pripirajo vrata razpravi o uvedbi izrednega prispevka za zdravstveno varstvo.**

I. VRHOVČAK

PO STOPINJAH DE

VPRAŠAJI NAD USODO NARAVNIH ZDRAVILIŠČ IN ZDRAVSTVENEGA VARSTVA OBČANOV

Pravica, ki je ni lahko uveljaviti

V našem listu smo že večkrat pisali o problematiki naravnih zdravilišč, ki so se zaradi sprememb v obsegu zdravstvenega varstva in lastne neposlovnosti znašla v zelo težkem položaju, nekatera tudi na robu propada, medtem ko so dvoje zdravilišč enostavno ukinili.

Vendar se ne zaostrujejo samo gospodarski problemi zdravilišč, ampak vse bolj postaja vprašljiva tudi celovitost osnovnega zdravstvenega varstva občanov. Samoupravni organi komunalnih skupnosti socialnega zavarovanja so namreč na podlagi temeljnega zakona o zdravstvenem varstvu priznali zavarovancem pravico do zdravljenja v naravnih zdraviliščih, če le-to pomeni nadaljevanje bolnišničnega zdravljenja, oziroma če gre za tako imenovano medicinsko rehabilitacijo. Toda čeprav pravica zavarovancev do zdravljenja v naravnih zdraviliščih načeloma ni krnjena, je vseeno ne morejo uveljaviti vsi tisti, ki jim ta pravica pripada na osnovi sedanjih, poostrenih pogojev.

Po najnovejših podatkih bi namreč morali poslati na zdravljenje v naravna zdravilišča okoli 8000 zavarovancev. Čeprav med njimi glede na poostrene kriterije ni »nenujnih primerov«, pa bo v zdravilišča do konca leta odšlo največ 3200 ljudi. Za ostale potencialne paciente ni denarja, s katerim bi komunalne skupnosti socialnega zavarovanja poravnale stroške zdravljenja, oziroma medicinske rehabilitacije. Med 4200 občani, ki zaradi pomanjkanja sredstev letos ne bodo mogli uveljaviti pravic iz osnovnega zdravstvenega varstva, je kar tretjina otrok.

O tem, da so kriteriji glede pošiljanja zavarovancev na zdravljenje in medicinsko rehabilitacijo res zaostreni, končno govori še podatek, da letošnja sredstva dosegajo le 34 % lanskoletne potrošnje, ki pa je bila za tretjino nižja od porabe v letu 1965. Z drugimi besedami: letos se bo zdravilo v naravnih zdraviliščih, na stroške socialnega zavarovanja seveda, kar 55 % manj pacientov kot pred dvema letoma.

KJE JE IZHOD IZ ZAGATE?

Po vsem tem se lahko vprašamo samo to, s kakšnimi ukrepi naj bi poskrbeli za to, da v praksi ne bi bila krnjena pravica zavarovancev do zdravljenja v naravnih zdraviliščih. Nikakor namreč ne bi smeli dopustiti, da bi zaradi omejevanja pravic do medicinske rehabilitacije čez čas prišlo do posledic, ki bi se izražale v dolgotrajnejšem zdravljenju zavarovancev, povečanem številu invalidov in podobno.

In zdaj odgovor, pravzaprav poskus odgovora na zastavljeno vprašanja. Tega, da se ne morejo zdraviti v zdraviliščih niti tisti, ki jim ta pravica nesporno pripada, je kriva tako imenovana sekundarna delitev sredstev za zdravstveno varstvo. Na račun stroškov bolnišničnega zdravljenja so po pogodbah med komunalnimi skupnostmi socialnega zavarovanja in področnimi zdravstvenimi centri takoj zmanjšali stroški za zdravljenje v naravnih zdraviliščih in za medicinsko rehalibitacijo, da v najboljšem primeru dosegajo 1,4 % vseh sredstev za zdravstveno varstvo; večinoma pa še manj in ne redko le 0,7 % teh sredstev.

Hkrati pa komunalne skupnosti zavarovancev ugotavljajo, da naraščajo stroški bolnišničnega zdravljenja in da postelje v bolnišnicah zasedajo tudi bolniki, za katere bi bilo dobro, če ne še celo bolje, če bi nadaljevali zdravljenje v naravnih zdraviliščih. In še več: medtem, ko v zdraviliščih v povprečju ni zasedenih niti toliko postelj, da bi ti kolektivi lahko gospodarili vsaj z minimalno rentabilnostjo, imajo bolnišnice zasedene prekomerno vse postelje, včasih pa je med ležišči tudi petina pomožnih ležišč. Imamo primere klinik, kjer morajo novi pacienti čakati na sprejem tudi do pol leta, ker so vse postelje zasedene. Bolnišnice zadržujejo tudi take bolnike, ki bi jih sicer po medicinskih indikacijah lahko poslali v zdravilišča, kjer bi dokončno okrevali.

Zakaj tako? Zato, ker je kvota za zdraviliško zdravljenje v skladih zdravstvenega varstva v večini komunalnih skupnosti izkoriščena, če bi pa bolnišnice, zlasti klinike, pošiljale paciente v zdravilišča, pa bi morale stroške poravnati same. Teh sredstev pa zlasti ljubljanske klinike nimajo, saj so znane njihove letošnje finančne težave in tudi mi smo že pisali o njih. In četudi bi sredstva imeli, se najbrž ne bi prav zavzeto borili za nadaljevanje zdravljenja v zdraviliščih, dokler bodo dohodke dobivali po pavšalu za oskrbni dan. Kajti na dlani je, da so prvi oskrbni dnevi, ko je treba pacientu nuditi včasih zelo drago terapijo, najdražji in da stroški padejo potem, ko se intenzivna terapija konča in ko bolnik potrebuje le posteljo, osnovno nego in hrano.

Očitno je torej, da krivec za nezasedene postelje v zdraviliščih ni samo socialno zavarovanje, temveč tudi in ponekod predvsem neizdelan sistem dohodka v bolnišnicah. Pavšal, posebno v sedanji situaciji, ko sredstev močno primanjkuje, nikakor ne sili kolektivov bolnišnic v to, da bi čim hitreje »obračali« postelje in da bi v nadaljevanje zdravljenja organizirano vključevali tudi zdravilišča.

Zdaj, ko je morda še čas in ko se še ni podrlo vse tisto, kar so v zdraviliščih s trudom uspeli organizirati, da so zadostili predpisanim pogojem za nadaljevanje zdravljenja, bi nekdo moral dati pobudo za razgovor med vsemi prizadetimi — bolnišnice vseh vrst, zdravilišča, socialno zavarovanje, predvsem pa republiški zdravstveni center, da bi se vsaj za naprej odločili za takšno organizacijo zdravstvenega varstva, ki bo predvsem težila k obvarovanju zdravja zavarovancev, manj pa k zadovoljevanju finančnih potreb zdravstvenih ustanov. Razgovor pa se ne bi smel končati tako, kot so se končali mnogi razgovori in posvetovanja doslej, temveč bi moral roditi konkretne zaključke, ki bi jim sledili tudi konkretni ukrepi.

MILAN GOVEKAR

AUTOCOMMERCE
LJUBLJANA
TRDINOVA 4

Kadar se odločite za nakup pletenin, zahtevajte samo izdelke z zaščitnim znakom »Almira«, alpska modna industrija Radovljica.

Izdelujemo kvalitetne moške, ženske in otroške pletenine po najnovejši modi.

S kladivom...

Res, že nekaj let sem tisti znani, prastari moto: »Pozdravljen bodi mi rudarski stan!« izgublja svojo popularnost in tehtnost. Pridobivanje in porabo premoga izpodrivajo druga goriva. Res pa je tudi, da bo premog še dolgo vrsto let potreben našemu gospodarstvu in gospodinjstvu. Zato niso odveč napori naših premogovnikov prilagajati se novim razmeram, razvijati produktivnejše pridobivanje »črnega zlata« s pomočjo mehanizacije in modernizacije naprav. To pa kajpak ni in ne more biti vse. Še venomer bo pri pridobivanju premoga odigraval pomembno vlogo rudar. Ne več toliko s svojo fizično močjo, kot s svojim znanjem, veščinami in pripravljenostjo osvajati in si podrediti zapletene stroje, ki bodo namesto njega črpali zemeljske zaklade na beli dan. Zasavski rudniki so letos razpisali znatno število učnih mest za kvalificirane rudarje. Pogoji razpisa niso bili tako zahtevni, saj omogočajo vpis vsakemu mlademu človeku, ki je končal vsaj šest razredov osnovne šole. Seveda so starši, katerih otroci so letos končali osnovnošolsko obveznost, iskali zanje druga razpoložljiva učna mesta. V ilustracijo naj povemo, da smo samo v Strokovno-izobraževalnem centru v Zagorju na novo vpisali nad 170 vajencev strojne oziroma elektro stroke, da pa so v gostinsko-kuharski šoli sprejeli nad 80 novih gojenk in gojencev ne samo iz Zagorja, pač pa tudi iz sosednjih in celo oddaljenejših občin. Razen tega so delovni kolektivi, domalega vsi brez izjeme razumeli napore sindikatov in drugih družbenopolitičnih organizacij, naj spričo naraščajoče nevarnosti brezposelnosti sprejmejo dodatno število vajencev ali delavcev za nekvalificirano delo. Vse to je omogočilo, da so zagorski starši vključili svoje otroke v uk ali delo.

Vseh otrok pa seveda podjetja niso mogla zaposliti. Najslabše so odrezali otroci, ki niso dokončali osemletke. Nekateri starši si niso pomišljali in so vpisali svoje otroke v rudarski šolski center. S tem so zagotovili svojim sinovom triletni uk in kasnejše kvalificirano delo v rudniku. Tembolj pa presenečajo nekateri starši, ki so kategorično odklonili možnost, da bi njihovi otroci postali kvalificirani rudarji. Znani so primeri, ko so starši dovolili, da otroci ostanejo doma, bolje povedano na cesti, izpostavljeni ulici in njenim vplivom.

Gospodarska reforma nas že in nas bo še bolj naučila ceniti kakršno koli delo. Nobenega dvoma ne more biti, da starši zmeraj želijo otrokom najti najboljše možnosti za življenje. Toda ali ni v ravnanju vseh tistih staršev, ki so raje pustili svoje otroke doma, kanec podcenjevanja pomena dela, v tem primeru tudi rudarskega dela. Pri obeh rudnikih v Zasavju bi lahko našteli nešteto primerov, ko so rudarski gojenci nadaljevali šolanje na srednjih pa celo višjih in visokih šolah. Pri obeh podjetjih bi radi razložili, da so nekdanji rudarski gojenci dandanašnji strokovnjaki svojega dela, sposobni za zapletene posege v rudnikih. In zato tudi na obeh rudnikih najbolj upravičeno trdijo, da smo glede zaposlovanja šele na pragu gospodarske reforme.

-m-

Pogovori z upravljavci ● Pogovori z upravljavci

»Kako lepo bi bilo, če...«

Že pred dobrim desetletjem so v Krmelju ugotavljali, da bodo zdaj zdaj morali zapreti njihov rudnik rjavega premoga, ker majhne zaloge in geološki pogoji niso več dopuščali rentabilne proizvodnje. Pred petimi leti so rudnik res zaprli. Poprej pa so seveda storili tisto, o čemer dandanes razmišljajo številni podobni kolektivi: poskrbeli so za preusmeritev proizvodnje. Pomagala je mariborska METALNA, ki je takrat v Krmelju zgradila proizvodno halo za izdelavo in montažo lažjih kovinskih konstrukcij. Jedro takratnega in sedanjega kolektiva pa so nekdanji rudarji.

Inženir **Franci Kodrič**, tehnični vodja obrata Metalne v Krmelju in današnji gost naše rubrike, je tistikrat priučeval rudarje k zanje povsem novemu in naposled tudi ne lahkemu delu.

»Kakih petdeset rudarjev je šlo skozi moje roke,« se spominja inženir Kodrič. »Ni bilo lahko, ampak postali so varilci, da jim zlepa ne najdeš para. No, povedati moram, da so kasneje nekateri zapustili njihov novi poklic in ‚ušli' nazaj med rudarje, pa spet prišli nazaj... Je pač razlika, če lahko delaš na svežem zraku in brez strahu, da se bo nad teboj sesulo jamsko podporje in te za vedno pokopalo v temo... Okoli 150 bivših rudarjev je zdaj še med nami. Polovico kolektiva predstavljajo, če upoštevam tudi vajence, in med najboljšimi delavci so. Če je dober mesec in če izvajamo kakšna večja montažna dela, najboljši zaslužijo tudi po 200 in še več tisočakov na mesec. Drugače pa smo prejšnji mesec povprečno zaslužili po 88.000 S-dinarjev in smo kar zadovoljni, ker nam dela tudi ne manjka.«

»Mar to pomeni, da so vas obšle težave, ki sicer pestijo vam sorodna podjetja?«

»Če bi vam hotel pripovedovati o vsem, s čimer se mučimo, do večera ne bi nehala. Kot samostojen obrat znotraj Metalne namreč doživljamo dvoje vrst težav. Eno je tisto, kar je značilno za vso našo strojegradnjo in kovinsko predelovalno industrijo, da namreč nimamo sredstev, s katerimi bi lahko kreditirali ekspanzijo na zunanja tržišča, kajti v trenutnem položaju doma ne moremo računati s stalnostjo naročil. V kvaliteti in cenah smo namreč konkurenčni tudi najbolj renomiranim tvrdkam z daljšo tradicijo, kot je pa naša čeprav so surovine na našem trgu tudi do polovico dražje kot na tujih trgih. O kvaliteti končno dovolj zgovorno pripoveduje podatek, da so naši izdelki, mislim izdelki Metalne iz Krmelja kakor tudi proizvodi mariborske tovarne, vgrajeni marsikje po svetu pod imenom tujih firm, ki so jih od nas odkupile in zaslužile, mi pa smo tudi prišli do zaslužka in deviz. Poslovna tajnost je vzrok, da vam ne morem našteti teh kupcev. Hočem pa povedati to, da bi marsikaj lahko nosilo našo znamko, če bi imeli sredstva, s katerimi bi tujim kupcem lahko kreditirali prodajo naših proizvodov. Pa smo v takih zagatah, da še bančnih kreditov v te namene ne moremo izkoristiti, kadar so na razpolago, ker ne moremo zbrati dovolj denarja za polog, s katerim bi kredit najeli... Pa gredo po zlu lepe kupčije, pomagati pa si prav nič ne moremo!«

Drugo področje težav pa je specifično za naš obrat v Krmelju. Zgrajen in usposobljen je bil za proizvodnjo lažjih kovinskih konstrukcij. Potrebe in naročila pa so takšna, da v proizvodnji vse bolj prevladujejo težje konstrukcije. To pa nam povzroča težave pri notranjem transportu, pa tudi pri obdelovanju kovinskih elementov. Zaradi vsega tega naša prosta sredstva vlagamo v dodatno mehanizacijo. Tako smo si iz lastnih sredstev razen vsega drugega kupili avto-dvigalo, postaviti pa moramo še novo kompresorsko postajo. Za pnevmatska kladiva, brusilne stroje in vse ostalo namreč zmanjkuje zraka... Dali pa nam ga bodo novi kompresorji. Kupili si jih bomo lahko že naslednje leto, če se bo proizvodnja tako lepo odvijala kot se zdaj. Planirali smo namreč 3052 ton vseh vrst izdelkov v vrednosti milijarde in 130 milijonov S-din. To pa je za petino več kot lani...«

Kovinarji v krmeljskem obratu Metalne torej lepo napredujejo. Pa jim ne bi tako dobro šlo, če se že od začetka ne bi uveljavljali s kvaliteto svojih uslug in predvsem s tem, da se držijo dogovorjenih rokov, kar pa ni vselej odlika matične tovarne.

»Pa vse skupaj ne bi dosti zaleglo, če se po dolgih pogajanjih ne bi le dogovorili z železnico, da nam pusti tire, ki nas povezujejo s progo Trebnje—Sevnica,« pripominja inženir Kodrič. »Veste, progo so hoteli podreti, pa smo se uprli. Zato pa jo moramo vzdrževati sami in to po vseh železniških predpisih, ki pa se jih železnica sama ni vselej držala. Ampak je že tako, da drugo poti v svet za nas ni!«

-mG

CELJSKI SINDIKATI O REORGANIZACIJI ZDRAVSTVENE SLUŽBE

Dela samo za pet ur dnevno?

V novih ekonomskih pogojih gospodarske in družbene reforme ni mogoče več slediti tokom ekstenzivnega razvoja in gospodarjenja, temveč je potrebno obstoječe kapacitete preusmeriti tako, da bodo ob enakih sredstvih nudile višji zdravstveni standard

Minuli ponedeljek je predsedstvo Občinskega sindikalnega sveta Celje na svoji redni seji temeljito prerešetalo vprašanje reorganizacije zdravstvene službe v celjski regiji. Temeljito pravim zato, ker je imela omenjena seja eno samo točko, in drugič, ker so vsi navzoči posegli v razpravo in navedli vse, s čimer so lahko pripomogli k želenim sklepom in nadaljnjim ukrepom na področju reorganizacije zdravstvene službe na celjskem območju.

Razprava v Celju je pokazala, da je nerešenih problemov na tem področju precej več, kot bi sodil človek, ki ne dela v zdravstvu, in da je bilo doslej presneto malo storjenega v smislu novega zakona o organizaciji zdravstvene službe. Še posebej ni bilo dosti storjenega s strani zdravstvenih delavcev samih, ki so v bistvu v prvi vrsti dolžni storiti vse, da bi dosedanjo razdrobljenost in neenotno zdravstveno službo — kar bi lahko tudi z drugimi besedami označili: neracionalno in predrago zdravstveno službo — prilagodili novim ekonomskim pogojem gospodarske in družbene reforme.

To res ni razveseljivo. Človeku se namreč nehote vsiljuje mnenje, da ob vseh teh premikih številni zdravstveni delavci premišljujejo samo o tem, kako bi ohranili svoj dosedanji položaj ali si celo priborili boljšega in da istočasno odklanjajo sleherno odgovornost za izvajanje novega zakona o organizaciji zdravstvene službe v SR Sloveniji.

Vse to je sestanek v Celju tudi potrdil

Pogoste so namreč težnje po ohranitvi dosedanjega statusa zdravstvenih zavodov, ne glede na efekt dela. Določeni zdravstveni delavci gledajo na reorganizacijo zdravstvene službe kot na organizacijsko spremembo zdravstvenih zavodov in s tem nekakšno osebno nevarnost, ne pa kot na reorganizacijo zdravstvene službe. Tako ponekod nočejo ničesar slišati o združitvi zdravstvenih domov ali na primer o tem, da bi skrčili število zaposlenih, čeprav je marsikje na dlani, da za vse ni dovolj dela. Skratka, primerov nesmotrne organizacije poslovanja in organizacije zdravstvene mreže je veliko, primerov, ko bi sami zdravstveni delavci ukrepali v smislu gospodarske in družbene reforme, pa bore malo.

Istočasno izgube v zdravstvu rastejo, kar še zaostruje položaj. Kot na dlani je torej, da bo treba nekaj storiti.

Pa čeprav ne bo vsem najbolj všeč.

Že pred izidom zakona o organizaciji zdravstvene službe v SRS je medobčinski zdravstveni center Celje izdelal predlog ukrepov za reorganizacijo zdravstvene službe v celotni regiji.

Ti predlogi, ki so danes deležni na celjskem področju precejšnje kritike, čeprav pomenijo na področju organizacije zdravstvene službe spodbuden korak naprej, se nanašajo predvsem na urejanje naslednjih vprašanj:

● Za območje regije komunalne skupnosti socialnega zavarovanja Celje, oziroma za operativno območje medobčinskega zdravstvenega centra Celje je predvideno, da se omeji sprejemanje bolnikov s pljučno tuberkulozo v bolnici Brežice in Celje in da se za tuberkulozne bolnike zagotovi zdravljenje v Topolščici.

● Organizator ambulantno specialistične dejavnosti naj bo področna bolnišnica, v našem primeru torej bolnici Celje in Brežice.

● Po akcijskem programu naj bi se obratne ambulante v celjski regiji združile z zdravstvenim domom.

● Reševalni postaji Celje je treba zagotoviti strokovno vodstvo, ustrezno lokacijo in razvoj v matično institucijo službe prve pomoči za celo regijo v sklopu bolnišnice Celje.

Tem in tudi ostalim predlogom za izvajanje akcijskega programa na področju zdravstvenega varstva v celjski regiji, ki jih je izdelal medobčinski zdravstveni center, so dali celjski sindikati vso svojo podporo. Poudarili pa so, da nova organizacija nikakor ne sme biti speljana administrativno oziroma politično. Pogoj za to pa je, da tudi zdravstveni delavci sami aktivno posežejo v gibanje za boljšo in učinkovitejšo zdravstveno službo.

To pa pomeni med drugim spregovoriti tudi o obratnih ambulantah, postaviti na dnevni red dosedanjo organizacijo reševalne postaje Celje itd., itd., vse tja do vprašanja, zakaj znaša danes efektivni delovni čas zdravstvenih delavcev na območju celjske regije samo pet ur dnevno.

Problemov je veliko, časa pa malo. Marsikatera rešitev bo po vsej verjetnosti v začetku boleča. Treba pa bo prenesti tudi to, če hočemo postaviti našo zdravstveno službo na temelje, ki bodo ustrezali današnjim zahtevam.

A. ULAGA

... po prstih

Vam nudi moden asortiment konfekcije, galanterije in metražnega blaga

modna hiša

LJUBLJANA — MARIBOR

PRODAJNI SERVIS

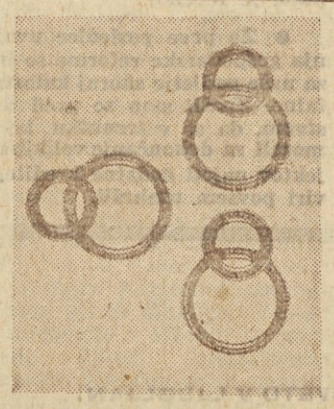

Veletrgovina

ASTRA

Ljubljana, Bežigrad 6

vas vabi, da izberete iz sortiranih zalog:

Usnje, tesnila, potrebščine za sedlarje, čevljarje, tapetnike, gumijeve cevi, gumo v ploščah in palicah, gumijeve profile, klinasta in pogonska jermena, transportne trakove, pnevmatiko in ostale gumijeve izdelke, tehnični tekstil, klobučevino, juto, vrvarske izdelke, polirne diske, dekorativne tkanine in vrvice, zaščitne obleke, predpasnike, pokrivala, čelade, maske, očala, rokavice, obuvala, ščitnike, plastične mase za predelavo, juvidur, vinil, vinaz, ultrapas, stragulo, plastične mase, gumo in usnje, barve in lake, usnjeno, tekstilno, plastično in kovinsko galanterijo, pisalne, računske, frankirne, knjigovodske, razmnoževalne in tisne stroje ter teleprinterje, opremo za gostinstvo, pekarniško opremo in opremo za mlinsko industrijo.

KB LJUBLJANA

NOVO VELIKO NAGRADNO ŽREBANJE

Vlagatelji vezanih, stanovanjskih in kmetijskih hranilnih vlog, ki ste že ali boste do 31. decembra 1967 vložili najmanj 2000 N-din na odpovedni rok nad 1 leto, ste vključeni v veliko nagradno žrebanje

1 osebni avto Renault R-16
1 traktor ZETOR R 2011
1 osebni avto FIAT 850
3 motorni čolni LIBIS
2 šotora PULA
2 motorni žagi STIHL CONTRA
5 magnetofonov SONET
10 športnih oprem po izbiri po 500 N-din
10 kino kamer QUARZ
10 loncev ECONOM
10 jedilnih servisov
12 garnitur kuhinjskega orodja
10 hranilnih knjižic po 200 N-din

● S posojilom od 80—500 % na privarčevano vsoto do stanovanja

● Vezane hranilne vloge vam prinašajo višje obresti in vsake 4 mesece nagradno žrebanje

● Za napredek kmetijstva vam dajemo na privarčevano vsoto od 50—200 % posojila

● Odpiramo zasebne devizne tekoče račune in jih obrestujemo po 4—6 %

● Zvišali smo obresti za hranilne vloge, vloge na vpogled obrestujemo po 6,25 %, vezane vloge nad eno leto po 7 %, vezane vloge nad 2 leti po 8 %

PODROBNEJŠE INFORMACIJE LAHKO DOBITE PRI VSEH POSLOVNIH ENOTAH KREDITNE BANKE IN HRANILNICE LJUBLJANA:

V LJUBLJANI: Osrednja poslovna enota, Subičeva 2 — Mestna hranilnica Ljubljanska, Copova 3 — Bežigrad, Titova 55 — Moste, Proletarska 1 — Stara Ljubljana, Mestni trg 16 — Šiška, Celovška 99 — Vič, Tržaška 36.

IZVEN LJUBLJANE: Črnomelj, Domžale, Grosuplje, Hrastnik, Kamnik, Kočevje, Litija, Logatec, Medvode, Rakek, Ribnica, Trbovlje, Vrhnika, Zagorje.

Vezane hranilne vloge sprejemajo tudi vse pošte v Sloveniji.

KREDITNA BANKA IN HRANILNICA LJUBLJANA

KB LJUBLJANA

V zadnjem komentarju »Nagrajevanje po času« smo ugotovili, da je to najbolj preprosta, a na nekaterih delovnih mestih premalo spodbudna tehnika nagrajevanja. Največja napaka, nejasnost, nerazumevanje razlike med tehniko nagrajevanja po času in učinku je v tem, da pri nas nekateri še menijo, da je nagrajevanje po učinku tudi nagrajevanje po delu, medtem ko je nagrajevanje po času nekaj drugega, problematičnega.

»MEZDA OD KOSA ni nič drugega kakor SPREMENJENA OBLIKA ČASOVNE MEZDE, tako kakor je časovna mezda spremenzjena oblika vrednosti ali cene delovne sile.« (Karl Marx, »Kapital«, I., str. 619, CZ, Ljubljana.) Torej že pred 100 leti je Marx ugotovil, da ne gre za dve kvalitetno različni obliki nagrajevanja, marveč gre le za dva sistema. Za vrednotenje in uvajanje tehnik je nujno, da to vemo.

Kje pa je temeljna razlika med tema tolikokrat omenjenima tehnikama? Razlika je v spodbudah. Z nagrajevanjem po normi, akordu ali učinku je mogoče proizvajalce na nekaterih delovnih mestih spodbuditi k večji intenzivnosti dela, k večji produktivnosti. Motivov za takšno spodbudo je več. S povečano produktivnostjo na istih delovnih sredstvih se zmanjšujejo stroški na enoto proizvoda. S povečano produktivnostjo postajajo nizke, začetne morme nerealne in dosežena je še večja produktivnost, s tem pa spet manjši stroški na enoto proizvoda. S samim nagrajevanjem od kosa (ali kg, m, m², m³, tone ,norma ure) je mogoče spodbujati proizvajalca, saj vsak kos več pomeni večji zaslužek.

Toda, kakor so te ugotovitve točne, tako je nevarno njihovo poenostavljanje in želje, da bi jih razširili na vsa delovna mesta v podjetju. To ni mogoče. Nagrajevanje po učinku je mogoče oziroma smotrno uvesti povsod tam, kjer je mogoče delovne operacije izvesti na skupni imenovalec, ki se sešteva in kjer je večje število končanih operacij možno in gospodarsko smotrno.

Nagrajevanje po učinku

Delovne operacije morajo biti zaključene samostojne faze, če želimo uvesti posamično normo. Če pa je že dosežena optimalna produktivnost ali pa je večja produktivnost pogojena z boljšo mehanizacijo ali delitvijo dela, spodbude izgubljajo svoj pomen.

Za ponazoritev nekaj pravil in primerov: Kolikor bolj je delovna operacija samostojna, odvisna od enega samega delavca, kolikor manj je delovni proces mehaniziran, toliko bolj so primerne oblike nagrajevanja po učinku. Tekoči trak namreč nujno ukinja posamično normo, kajti nihče, ki dela v posadi tekočega traku ne more napraviti več kot ostali, ker dobi ravno toliko proizvodov v dodelavo kot vsi drugi. Edino njegov počitek med delovno operacijo je daljši. Če bi podjetje v sistemu tekočega traku proizvajalo en sam dokončni proizvod z veliko delitvijo dela, bi bila smotrna samo skupinska norma za vse podjetje. Noben oddelek ali obrat ne more prekoračevati normativov, če jih ne prekoračujejo vsi. Prav tako visoko mehanizirana proizvodnja, polavtomatski, avtomatski stroji diktirajo tempo dela, ki je tehnično odrejen. Na avtomatskem stroju ni mogoče nobeno prekoračevanje nad tehnično normo. Ves problem je v tem, kako čim manj pod tehnično normo, kako doseči najbolj optimalno čim manj nihajoče povprečje.

Temu, se pravi proizvodnemu procesu, organizaciji proizvodnje, se morajo prilagajati tehnike normiranja in ne obratno. Ne pogojuje tehnika nagrajevanja — organizacije proizvodnega procesa, temveč obratno: proizvodni proces pogojuje tehnike nagrajevanja.

Poseben problem je ekonomska smotrnost. V podjetju lahko ugotovijo, koliko telefonskih zvez je na primer dala telefonistka, koliko m² površin je norma za čistilko. Toda od telefonistke ni odvisno, koliko bo telefonskih razgovorov in jo zato ni smotrno spodbujati, čeprav bi skupni imenovalec za njeno delo našli. Prav tako čistilka ne more počistiti več m² površin, kot jih je. Prav tako ni smotrno spodbujati vratarja, delavca v skladišču, na tekočem vzdrževanju itd.

Kolikor mi je znano ni bilo uspehov, kjer so poskušali upravo nagrajevati po načelih učinka. Vse minutaže delovnih operacij so povzročile bodisi nered v samem delu, ker so, kar je povsem naravno, poizkušali opravljati tista dela, ki so bila najbolje nagrajena; nesporazume, kako je posamična operacija ovrednotena; spore med proizvajalci, ki so delali, kar je bilo najbolj nujno, in drugimi, ki so želeli drugo, kar je bilo najbolje plačano. Edino zelo mehanska, primerljiva opravila so upravičila tak sistem nagrajevanja: mehansko knjiženje, pretipkavanje itd.

Prav tako mi niso poznani uspehi nagrajevanja režijskih služb po načelih učinka. Izjema so le posamični opravki, ki imajo vse značilnosti nagrajevanja po kosu. Niso mogli uspeti zato, ker gre za dvoje bistveno različnih skupin delovnih opravil. Pri nagrajevanju po kosu, ali kot pravimo — učinku, gre v bistvu za VEČ ENAKEGA, pri režiji pa za VEČ RAZNOLIKEGA. To pa ni mogoče meriti z enakimi merili. Tudi teže ne merimo z enakimi merili kot dolžin in prostornine, ker gre vsakič za druge zahteve. Prav tako je s tehnikami nagrajevanja. Neupoštevanje bistvenih razlik med opravili, smotrnost spodbud pomeni lahko samo zmešnjavo, prerekanje, slabo voljo in kar je najbolj važno, celo opuščanje spodbud, ki smo jih zavrgli zato, ker nismo za posamična opravila uporabili najbolj ustrezne tehnike nagrajevanja.

Nagrajevanje po času ali učinku pa opazarja še na eno slabost. Povečan učinek lahko povečuje tudi izmet, nagrajevanje po času na nekaterih delovnih mestih premalo spodbuja. Znano je, da ne spodbuja intenzivnosti, pogosto tudi ne ekonomičnosti. Delno je mogoče te slabosti odpraviti z uvedbo premijskih oblik nagrajevanja, ki so po mojem prepričanju tudi edino možne oblike za nagrajevanje strokovnjakov, režije. O tem več v naslednjem prispevku.

VINKO TRINKAUS

S POTROŠNIŠKIH POLIC ■ S POTROŠNIŠKIH POLIC ■ S POTROŠNIŠKIH POLIC ■ S POTROŠNIŠKIH POLIC S POTROŠNIŠKIH POLIC ■ S POTROŠNIŠKIH

NOVO!

URA »JERICA«

Podobne stare ure, ki so jih imele obešene po kuhinjah že naše stare mame, so odslužile. Nam pa se po prijetnem tik-takanju le toži. Prav zato so se v kranjski Iskri, v obratu urnih mehanizmov v Lipnici pri Kropi, odločili, da sestavijo uro, ki bo po obliki in namenu takšna, kakršne so bile ure na utež nekdaj. Pisano poslikane, z utežjo in nihalom. Napravili so jih več vrst, mi pa smo slikali eno, »Jerico IV«.

In kako jo namestimo? Pred uporabo odpremo kaseto ter priloženo nihalo obesimo, kot bomo videli na skici. Nato bomo vzeli v roke svinčnico ter uro naravnali tako, da bo številka 6 točno pod številko 12. S svinčnikom bomo zaznamovali mesto, kjer pribijemo žebelj, ki bo uro varoval pred premikanjem pri navijanju — dviganju uteži.

Utež moramo dvigniti v gornji položaj vsakih 24 ur, dvignemo pa jo tako, da prazno verižico povlečemo navzdol. Če ura prehiteva ali zaostaja, jo naravnamo z lečo, kako, pa bomo videli na skici.

V Iskri trdijo, da ima »Jerica« življenjsko dobo več kot 20 let. Vsekakor pa nam bo ura »Jerica«, ki je ročno narejena, razen tega, da nam bo točno merila čas, s prijetnim tik-takanjem pripravila prijetno domače vzdušje. In kakšna je cena? »Jerica I, II in III« stanejo 8960 starih dinarjev, »Jerica IV«, ki jo vidimo na sliki, pa 9600 starih dinarjev. Kupimo pa jo lahko v vseh Iskrinih prodajalnah pri nas.

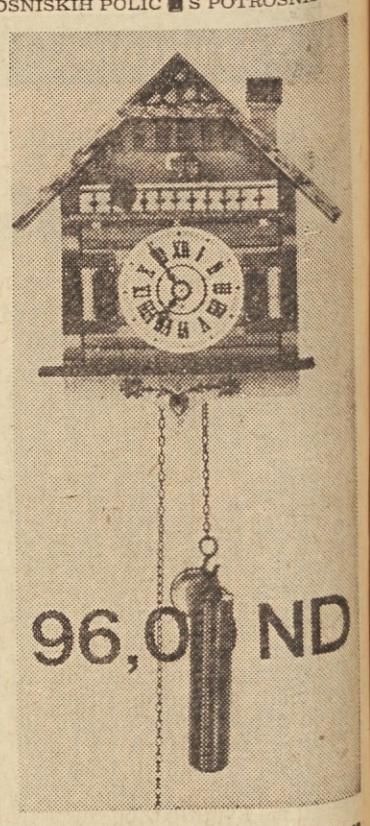

KONFERENCA SAMOUPRAVLJALCEV V KMETIJSKEM KOMBINATU PTUJ

NI JIM Z ROŽICAMI POSTLANO

Ob koncu oktobra bo v Ptuju občinska konferenca samoupravljavcev.

Tovariš Simon Pešec, predsednik občinskega sindikalnega sveta, mi je o pripravah na to konferenco povedal:

»Najprej smo v vseh delovnih organizacijah ustanovili pripravljalne odbore, ki so organizirali konference samoupravljavcev v podjetjih, na katerih so izvolili delegate za občinsko konferenco. Na teh konferencah so proizvajalci ugotavljali, kaj bo treba storiti, da bi samoupravljanje postalo vsakodnevna praksa vseh članov delovnega kolektiva. Občinska konferenca pa bo omogočila samoupravljavcem, da izmenjajo izkušnje in se dogovorijo, kakšni naj bodo odnosi med proizvajalci in kako naj čim boljše gospodarijo.«

Teh nekaj stavkov sem zapisal pred konferenco samoupravljavcev v Kmetijskem kombinatu Ptuj, s katero se je zaključilo obdobje priprav na občinsko konferenco.

Ko pa sem ondan poslušal referat in razpravo na konferenci delavcev, zaposlenih v kombinatu, sem ves čas mislil nanje.

In sem ugotavljal, da je samoupravljanje sicer lepa in koristna pridobitev, nikakor pa ni lahka naloga.

Ptujskemu kombinatu namreč ni z rožicami postlano.

Ustanovili so ga leta 1961 in takrat so sprejeli program velikih investicijskih vlaganj, ki naj bi omogočile uvedbo modernih tehnologij ter zagotovile, da bi se kombinat uveljavil na tržišču kot finalist. Ta program je terjal veliko sredstev, ki so jih pričakovali predvsem iz družbenih virov. So pa jim tudi obljubili, da jih bodo dobili.

Toda cene, zlasti gradbenim storitvam, so rasle in vsi njihovi predračuni so padli v vodo. Naj omenim samo farmo prašičev. Leta 1962 so izračunali, da bodo porabili zanjo 1400 milijonov dinarjev, ko pa so jo spomladi leta 1966 zgradili, so ugotovili, da jih stane 2.300 milijonov dinarjev.

Pred reformo so take težave še nekako reševali s tem, da so za investicije porabili lastna sredstva in najemali dodatne kredite, potem pa plačevali dodatne anuitete in povečane obresti, vendar je nekako šlo.

V referatu, ki ga je na konferenci prebral **Anton Potočnik**, predsednik sindikata v kombinatu, je rečeno:

● Že prve posledice uvajanja gospodarske reforme so bile za naše podjetje skoraj katastrofalne. Znašli smo se pred dejstvom, da so v trenutku, ko bi morali za dokončanje velikih objektov najeti dodatne kredite, ti viri povsem usahnili.

Najeti so morali tako imenovane premostitvene kredite z enoletno odplačilno dobo (prejšnja je bila 25 let) in za katere morajo plačati 4-krat višje obresti kot prej.

Naj spet prepišem stavek iz referata:

● Ena od zahtev gospodarske reforme je, da mora podjetje iz svojega dobička oblikovati sklad obratnih sredstev, tako bi v nekaj letih poslovalo z lastnimi obratnimi sredstvi — do 70 % pokrivanja potreb in bi angažiralo le 30 % bančnih sredstev. Zato nam je kreditna banka v letošnjem letu že vzela 150 milijonov starih dinarjev teh sredstev in jih bo do konca leta vzela še kakih 100 milijonov.

V statutu in pravilniku njihovega kombinata piše, da bi naj oblikovali in delili dohodek ne samo v osrednjih organih samoupravljanja, pač pa tudi v obratih in delovnih enotah.

Tega zdaj ne morejo uresničiti Če podjetje ne bo poravnalo sprejetih obveznosti, bo postalo nelikvidno. Zato so na konferenci rekli:

»Tista družba, ki nam je zavoljo družbenih potreb tako rekoč vsiljevala dozdajšnjo investicijsko graditev, nas ne bi smela pahniti v skoraj brezizhoden položaj.«

In pa:

»Razumemo, da je gospodarska reforma nujna, ne moremo pa razumeti, če nam pravijo: Res vam je inflacija onemogočila izpolnjevanje investicijskih nalog po predračunih, toda zdaj so se časi spremenili in morali boste v letu dni vrniti kredite in plačali boste štirikrat večje obresti.«

Razen tega pa je reforma odprla možnosti za uvoz velikih količin kmetijskih pridelkov, ki jih dokaj poceni pridelamo doma. Trgovska podjetja veliko zaslužijo, proizvajalci in potrošniki pa nimajo od tega nobenih koristi. Zaščitna carina pri izvozu naše goveje živine v dežele Zahodne Evrope znaša 46 % pri uvozu iz teh držav pa le 4 odstotke. Iz tega je razvidno, da je cena naših proizvodov znatno nižja kot na zahodu. Pa vendar naša država doslej še ni uveljavila zaščitnih carin pri uvozu kmetijskih izdelkov.

Sedanji izračuni kažejo, da bo kombinatu ob koncu leta primanjkovalo kakih 242 milijonov starih dinarjev.

Ta vsota je posledica objektivnih težav.

So pa še subjektivne težave. Tudi o njih so govorili na konferenci samoupravljavcev ptujskega kmetijskega kombinata.

Reforma jim res ni — vsaj za zdaj — prinesla kdove kaj materialno koristnega, prisilila pa jih je, da razmišljajo, kako bi postali dobri gospodarji.

Odnosi med skupnostjo in družbenim kmetijstvom še niso urejeni. Res pa je, da so neurejeni tudi odnosi znotraj kmetijskih kombinatov. Delavci se potegujejo predvsem za čimvečje plače. Ta izraz (plača) sem zavestno uporabil, ker pri njih še vedno obstaja mnenje, da je moč prelivati sredstva za osebne dohodke iz rentabilnega v nerentabilen obrat in še vedno so mnogi prepričani, da jim mora kombinat zagotoviti osebne dohodke, ne glede na proizvodni in prodajni uspeh.

Tudi v tem grmu tiči zajec.

● V ptujskem kombinatu so si letos izplačali za 67 milijonov dinarjev več osebnih dohodkov, kot pa so si jih ustvarili.

Teh nekaj misli iz referata in razprave priča, da res ni lahko biti samoupravljavec. Vendar drugih možnosti nimamo. Je že tako, da moramo biti samoupravljavci. Nihče nam ni in nam ne bo ničesar podaril. Vse si moramo ustvariti sami.

JANEZ VOLJČ

80 LET TOVARNA ZLATOROG MARIBOR 1887 1967

ČIB BOVEC
KVALITETNO POSTELJNO PERILO

ODSLEJ TUDI NA POTROŠNIŠI KREDIT

NOVO
COLIBRI TZ 1967

TOMOS KOPER

POČITNIŠKA SKUPNOST alpe adria PRI MESTNEM SINDIKALNEM SVETU V LJUBLJANI

SINDIKALNIM ORGANIZACIJAM

Dolgoletna želja, da bi tudi v Ljubljani imeli drsalno revijo, se nam tokrat uresničuje. V zadnjem mesecu letošnjega leta boste imeli priliko spoznati svetovnoznano ameriško drsalno revijo **»HOLIDAY ON ICE 1967«.** V dvournem programu boste v športni hali Tivoli spoznali mojstrovine večkratnih svetovnih prvakov SJOUKE DIJKSTRA, EVE in PAVLA ROMANOVA in še vrsto prvakov v UMETNOSTNEM DRSANJU.

Prireditve, ki bodo v času od 12. do 26. decembra, sovpadajo s prireditvijo novoletnega sejma na Gospodarskem razstavišču, kar je posebna ugodnost za obiskovalce izven Ljubljane, ki bodo ob enkratnem prihodu v Ljubljano lahko obiskali novoletni sejem in revijo.

Zanimanje za drsalno revijo izven naših meja nam narekuje, da čimbolje organiziramo obisk našim delovnim ljudem.

Predsednikom sindikalnih organizacij priporočamo, da napravijo za to primerno reklamo in seznanijo svoje članstvo o naslednjih možnostih:

— da Počitniška skupnost **ALPE-ADRIA,** organizacija za domači turizem, oddih in rekreacijo, sprejema kolektivne prijave — naročilnice za obisk revije;

— prodaja vstopnice posameznikom in

— kolektivom iz oddaljenih krajev omogoči prevoz s posebnimi avtobusi.

Zaradi pravočasne oskrbe vstopnic priporočamo vsem, ki boste prevzeli skrb za rezervacijo potreb, da javite vaše želje **najkasneje do 9. 10. 1967** naši recepciji pismeno na naslov: **Počitniška skupnost »Alpe-Adria«, Ljubljana, Masarykova 44, ali po tel. št. 311-872, 310-264.**

PRIREDITEV BO NASLEDNJE DNEVE:

12. 12. — torek ob 19.30
13. 12. — sreda ob 19.30
14. 12. — četrtek ob 17.
15. 12. — petek ob 17.
16. 12. — sobota ob 19.30
17. 12. — nedelja ob 16.30
19. 12. — torek ob 17.
20. 12. — sreda ob 19.30
21. 12. — četrtek ob 17.
22. 12. — petek ob 19.30
23. 12. — sobota ob 19.30
24. 12. — nedelja ob 16.30
25. 12. — ponedeljek ob 17.
26. 12. — torek ob 17.

CENE VSTOPNIC SO NASLEDNJE:

I. parter — fotelji	28 N-din
II. parter — stoli	25 N-din
III. parter — stoli	20 N-din
III. tribuna — sedeži	20 N-din
IV. tribuna — sedeži	15 N-din

PRIČAKUJEMO VAŠIH NAROČIL IN SE PRIPOROČAMO!

V novih stanovanjskih blokih na Prulah (Ljubljana), ki jih je zgradilo celjsko podjetje Ingrad, pokajo v kopalnicah odtočne cevi. Strokovnjaki pripisujejo te stanovanjske poplave nestrokovni napeljavi instalacij. Cevi niso obdane z izolacijskim materialom, ampak so kar »gole« vložili v beton in izpostavili koroziji, ki jih je ponekod že uničila, drugod jih pa še bo.

Škoda bo precejšnja, če računamo, da je v stanovanjskem bloku, kjer so imeli doslej že pet »poplav«, petinštirideset stanovanj.

Kdo bo povrnil škodo?

Če bi nastala v prvih dveh letih po vselitvi, bi odgovor stresli iz rokava: Ingrad oziroma obrtno podjetje, ki je za Ingrad vgradilo vodne instalacije. Izvajalec mora po predpisih na svoje stroške popraviti vse okvare, nastale v prvih dveh letih po dograditvi stavbe.

Čeprav so bloki naseljeni že štiri leta, bi hišni sveti morda izterjali pri graditelju denar za popravila — napake stanovalci niso mogli opaziti, dokler ni sama vdrla skozi beton — če graditelj ne bi imel zelo tehtnega izgovora: investitor je vseskozi nadziral gradnjo.

Ker so gradnjo stanovanjskega podjetja Dom nadzirali strokovnjaki, ki naj bi ugotovili tudi krivca nastale škode, je malo upanja, da bodo hišni sveti dobili povrnjene stroške v zvezi s popravilom kopalnic. Kako naj bi bilo drugače, če pritožbo rešuje — sokrivec?!

Papir pač veliko prenese, vsekakor več kot prizadeti stanovalci. Poleg cevi jim namreč pušča že tudi streha. Nova gor ali dol — pušča, ker je ravna in premalo izolirana zoper naše klimatske nadloge. Če hišni denar porabijo za popravilo kopalnic, ga za streho ne bo.

Ker pa je stanovanjsko podjetze Dom zadolženo za dobro vzdrževanje stanovanjskega fonda, kakor se učeno pravi, bo tudi streha za gotovo popravljena. In tako bo volk sit in koza cela, krivci vseh teh nepotrebnih izdatkov pa v senci anonimnosti, kakor običajno, kadar gre za večje spodrsljaje... -Ma

ZANIMIVA NOVOST — IZREDNA UGODNOST

VELEBLAGOVNICA nama LJUBLJANA

s poslovalnicami:

- TRGOVSKA HIŠA, Tomšičeva ulica 2
- BLAGOVNICA S STANOVANJSKO OPREMO, Wolfova ulica 1
- KONFEKCIJA ELITA, Čopova ulica 7

nama

LJUBLJANA

ODOBRAVAMO POTROŠNIŠKA POSOJILA

odslej za vse vrste blaga (razen prehrambenih artiklov in tobaka) tudi brez porokov in po drugih zelo ugodnih pogojih.

OBISK V LESNI INDUSTRIJI LITIJA:

Trg postaja vse bolj zahteven

»Kupcev je bilo včasih toliko, da smo jim komaj lahko sproti odgovarjali, da imamo že vse prodano. Zdaj jih je manj, postajajo pa tudi vse bolj zahtevni. Utegne se zgoditi, da bodo morda nekega dne prišli k nam, si ogledali naše ‚blago', pa potem ne bodo ničesar kupili. To se morda utegne dogoditi. Vendar pa sedanje stanje naše delovne organizacije ni zaskrbljujoče. Skušamo se prilagajati potrebam in zahtevam tržišča, iščemo možnosti za osvajanje novih izdelkov, moderniziramo proizvodnjo!« To so so bile prve besede, ko sem začel pogovor s tovariši iz Lesne industrije Litija o gospodarjenju delovne organizacije v letošnjem letu, o položaju in načrtih.

Poudariti je treba, da položaj Lesne industrije Litija za zdaj ni niti najmanj zaskrbljujoč. Do konca julija, na primer, so dosegli za 4 % višjo proizvodnjo, kot so jo bili predvideli; planske naloge so presegli v vseh obratih, to je v žagarskem, furnirskem in mizarskem. V istem razdobju so odpremili na inozemska tržišča za nekaj manj kot 300.000 dolarjev furnirja in rezanega lesa. Ugodni so tudi pokazatelji o finančnem poslovanju. V prvem polletju so dosegli v litijski Lesni industriji 67 % letnega plana dohodka, skladov pa so ustvarili že toliko, kolikor so jih predvideli za vse leto 1967. Pa še en podatek je izredno zanimiv:

● **Odločili so se, da bodo dali 73 % dohodka za osebne dohodke, 27 % pa za sklade. V prvem polletju so namenili za osebne dohodke le 56 % dohodka, za sklade pa 44 %; povprečni mesečni osebni dohodek na zaposlenega pa je bil v prvih šestih mesecih 951,50 novih din!**

V lesni industriji Litija letos večjih problemov v proizvodnji dejansko ni bilo, zato upravičeno pričakujejo, da bodo do konca leta dosegli predvidene naloge. V žagarskem obratu je bila proizvodnja nekaj nad predvideno, ker so pospešili razrez bukovine.

Drugačen pa je položaj okrog prodaje. Opaziti je zlasti stagnacijo v prodaji žaganega lesa in furnirja. Izvoz furnirja, na primer na vzhod, je v zadnjem času vezan na uvoz rezanega lesa, vendar cene niso konkurenčne. Sicer se pa bistveno spremenija stanje na svetovnem tržišču glede prodaje furnirja. Kljub temu pa so v prvih sedmih mesecih letos izvozili za skoraj 300.000 dolarjev izdelkov, s čimer so dosegli že 92 % letnega plana izvoza. V pretežni večini so izvažali rezan les bukovine in furnir, in to v Italijo, ZSSR, Vzhodno Nemčijo, Avstrijo, ČSSR, ZAR, Alžirijo, Zahodno Nemčijo, Poljsko in Grčijo.

Poseben problem za delovni kolektiv je likvidnost. Domači kupci zahtevajo izredno dolge roke plačila, za proizvode iz mizarskega obrata tudi do 120 dni. Zategadelj manjka denarja. Te težave so v litijski Lesni industriji skušali deloma premostiti s povečanim izvozom, s čimer so tudi uspeli, saj dosegajo v tem primeru plačilo računov v 14 dneh.

Obeti za gibanje proizvodnje v preostalih mesecih letošnjega leta so zadovoljivi, prav tako tudi glede prodaje. Mizarski obrat ima dovolj naročil, predvsem zaradi dobre kvalitete. Furnirja bodo poskušali še več izvoziti. V žagarskem obratu pa so se odločili še za nadaljnjo fazo predelave, za izdelavo tako imenovanega decimiranega lesa, ki ga pripravljajo v raznih dimenzijah. Želja Litijanov je, da bi postali s proizvodnjo decimiranega lesa kooperanti večjih porabnikov takega lesa. Takšen aranžma imajo že z Novolesom iz Novega mesta. Upajo pa še, da bodo prodrli z decimiranim lesom tudi na zunanji trg, saj je zanimanje precejšnje. Sicer pa si kolektiv Lesne industrije Litija prizadeva, da bi v večji meri uveljavil poslovno-tehnično sodelovanje in delitev dela med sorodnimi delovnimi organizacijami, saj bi imeli od tega lahko koristi prav vsi.

-VŠ-

NA KOPRSKEM OSEBNI DOHODKI RASTEJO HITREJE KOT PRODUKTIVNOST

Neskladja v škodo akumulativnosti

Koprska občinska skupščina je na osnovi analize ugotovila, da mnogi delovni kolektivi v občini še vedno niso prilagodili delitve dohodkov novim pogojem in potrebam, zlasti skrbi za razširjeno reprodukcijo in za obratna sredstva. Osebni dohodki v koprskih delovnih organizacijah še vedno naraščajo hitreje od produktivnosti, kar je bil pojav že v preteklem letu in je nanj opozoril tudi občinski sindikalni svet. V letošnjem prvem polletju se je povečala v koprski občini produktivnost za 11 odstotkov, osebni dohodki pa so se v tem času povečali za 18 odstotkov in dosegli povprečje 98.300 starih dinarjev. Osebne dohodke so povečali v vseh gospodarskih panogah, še posebej je bil izrazit ta pojav v obrti. Zaradi razkoraka med osebnimi dohodki in produktivnostjo je bila rast akumulativnosti manjša kot pa bi sicer lahko bila.

Splošna ocena gibanja gospodarstva v prvem letošnjem polletju pa je bila v koprski skupščini več ali manj zadovoljiva. Celotni dohodek se je povečal za 20 odstotkov, ali od 53 milijard starih dinarjev v lanskem na 64 milijard v letošnjem prvem polletju, in to ob 6-odstotnem povečanju števila zaposlenih. S tem je gospodarstvo koprske občine realiziralo 52 odstotkov letnega plana celotnega dohodka. Tudi drugi ekonomski pokazatelji presegajo lanske dosežke, le ostanek čistega dohodka je bil za 10 odstotkov nižji, kot pa v lanskem polletju in je znašal 2 milijardi 800 milijonov starih dinarjev. Vendar je zastajanje v skladih le navidezno. Zaradi revalorizacije osnovnih sredstev se je namreč močno povečala amortizacija in se je zaradi tega v resnici povečala akumulativnost za 7 odstotkov. Rast pa je, kot rečeno, bila kljub vsemu počasnejša zaradi čezmernega večanja osebnih dohodkov.

Podobno kot koprska skupščina je glede rasti produktivnosti osebnih dohodkov ugotavljala pred kratkim na svoji seji tudi piranska skupščina. V prvem letošnjem polletju so v 18 delovnih organizacijah v občini bili osebni dohodki pred produktivnostjo za celih 10 do 20 odstotkov, v 13 pa je bil ta odstotek celo večji od 20.

Pojav je seveda zaskrbljujoč in povsem jasno je, da tako naprej ne bo moglo iti. Samoupravni organi v delovnih organizacijah bodo morali temu vprašanju kmalu posvetiti tisto pozornost, ki jo terja prizadevnost za dobro, pametno gospodarjenje.

S. K.

Od vsepovsod

MARIBOR:

Gozdno gospodarstvo Maribor je moralo komunalnemu zavodu za socialno zavarovanje v Mariboru plačati 2 milijona 500 tisoč starih dinarjev za zavarovanje delavcev, zaposlenih v tujini. Zavod v Mariboru pa zadevo ni uredil, zato je delovna organizacija morala plačati za zdravljenje delavcev v graški bolnišnici 7 tisoč avstrijskih šilingov. Delovna organizacija upravičeno zahteva od Zavoda za socialno zavarovanje v Mariboru, da ji povrne vsa vplačila.

NOVA GORICA:

Tudi v Novi Gorici nameravajo svečano proslaviti 50. obletnico oktobrske revolucije. Odbor, ki ga je imenoval izvršni odbor občinske konference SZDL Nova Gorica je že napravil okvirni program proslav. Slavnostno akademijo bodo imeli v Novi Gorici,

v vseh večjih krajih občine pa so predvidene proslave in priložnostna predavanja. V Novi Gorici bodo priredili razstavo o razvoju delavskega gibanja, za kar je dal pobudo občinski sindikalni svet.

T. B.

SLOVENSKE KONJICE:

Tako kot v minulih letih bo tudi letošnjo jesen občinski sindikalni svet skupaj z delavsko univerzo pripravil krajše seminarje za vodilne člane sindikalnih podružnic. Seminarji bodo v vseh večjih krajih občine, na njih pa bodo obravnavali nekatere organizacijske zadeve v zvezi s statutom Zveze sindikatov in sedanje naloge sindikalnih organizacij.

V. L.

labod

V tej srajci boš eleganten

Osrednje slovesnosti ob letošnjem prazniku občine Sevnica bodo v Krmelju, kjer bodo na slavnostni seji občinske skupščine podelili tudi domicil XII. slovenski narodnoosvobodilni brigadi. Na sliki: spomenik borcem in padlim v NOB v Krmelju

»Vsega hkrati ni mogoče narediti!«

Na vprašanja Delavske enotnosti odgovarja Franjo Molan, predsednik Skupščine občine Sevnica

Dolg in zanimiv je bil pomenek s tovarišem Franjem Molanom, predsednikom Skupščine občine Sevnica, ki je ob letošnjem prazniku te naše komune v osrčju Posavja rad odgovoril tudi na nekaj naših vprašanj.

Še preden pa povzamemo najvažnejše misli in odgovore, naj povemo, da smo govorili s predstavnikom komune, ki kot ena zelo redkih ali celo kot edina pri nas že leta in leta zaupa predvsem v lastne sile, pa vendar lepo napreduje in kot celota dosega boljše rezultate kot marsikatera druga občina, ki jo je v preteklosti bogateje obsul vrelec širše družbene pomoči.

Nemara prav to samorastništvo pomeni tisti vzrok, da se tudi v obdobju po reformi sevniško gospodarstvo razvija brez hujših pretresov, tako značilnih za druga območja naše dežele. In kar je še važnejše: tempo gospodarske rasti je neobičajno visok in zato še posebej spodbuden. Dohodek, ki naj bi ga letos ustvarili v komuni, bo predvidoma presegel 17 milijard S-dinarjev, kar je za 21 odstotkov več kot lani. Po dosedanjih rezultatih sodeč bodo načrti tudi doseženi in prav to daje 18.400 občanom sevniške komune upanje in vero, da je končno prišel čas, ko so si zares postavili temelje, na katerih bodo v prihodnje zgradili vse tisto, čemur so se vse doslej morali odrekati!

In zdaj kratek povzetek iz razgovora s tovarišem Molanom:

»Za uvod morda tole: stališče vaše skupščine glede nadaljnjega razvoja gospodarstva v komuni?«

»Prav takšni so naši koncepti, kot so bili vse doslej! Z drugimi besedami: naslonitev na lastne sile, česar smo od nekdaj vajeni. Novih podjetij ne nameravamo odpirati, zato pa želimo čimbolj utrditi obstoječe delovne organizacije. To pomeni, da si na ta način želimo utreti pot do še večjih proizvodnih in poslovnih uspehov. To je dosegljivo z modernizacijo podjetij po eni strani (in kar se dejansko tudi dogaja v večini delovnih organizacij) ter s povečanim zaposlovanjem z druge strani. Menimo namreč, da ta dva procesa ne le lahko, ampak tudi morata potekati sočasno.

Samo še dodatne rezultate pa nam lahko navrže smotrnejše izkoriščanje naravnih bogastev. S tem mislim na izkoriščanje nekaterih vrst rudnin in pa na razvoj turizma. S slednjim smo zdaj na slabšem, kot je bilo v časih stare Avstrije. Poglavitni vzrok je v tem, da smo edina slovenska občina, ki po asfaltu še ni povezana s katerokoli magistralo. In zato se nas ogne vsak, kdor le more... Tudi v tem, končno, tiči eden izmed vzrokov našega samorastništva.«

»Pripovedujejo, da slaba cestna povezava z zunanjim svetom pomeni največji kamen spotike. Kako si ga boste odvalili s poti?«

»Vsega hkrati ne moremo storiti! V preteklosti smo razpoložljiva sredstva vlagali v razvoj industrije. Steber našega gospodarstva so, mlada podjetja, omenil bi tovarni LISCA in JUTRANJKA. Potem: šolska poslopja v občini so bila po vrsti dotrajala. Obnovili ali na novo zgradili smo jih že povsod, le še v Telčah čaka, da pride na vrsto. Za vse to je bil potreben denar. Pomagale so delovne organizacije, kajti občinski proračun je prekromen. Dobro polovico vseh sredstev gre za šoltvo; več kot četrtino letošnjih proračunkih sredstev nam razen tega dotira republika. Ob takšnih razmerah, ko obstaja na kupe odprtih problemov, ni bilo mogoče misliti, da bi kakorkoli še posebej zbirali sredstva za gradnjo cest. No, tudi s tem zdaj začenjamo, kajti naš čas prihaja. Najnujnejše občinske obveznosti bodo namreč v dveh letih mimo; potem bo občina laže nastopala tudi kot sofinancer in ne samo kot organizator zbiranja sredstev.

Namenoma sem malce podrobneje razložil, kako je s financami v naši občini, da bi razumeli, zakaj ceste vse doslej niso prišle na prioritetni seznam tekočih nalog. Res pa je, da smo marsikaj tudi storili. Nekaj sami, nekaj v povezavi s sosednjimi občinami in zdaj smo le prišli tako daleč, da manjka samo še 9 km asfalta v smeri proti Radečam in dobrih 13 km v smeri proti Krškemu, da bi bili tudi po tej strani sklenjeni zasavska in štajerska magistrala. Pot v svet bi potem bila odprta. Računamo na pomoč in razumevanje republiškega cestnega sklada, saj gre za cesto širšega pomena. Nam pa bi seveda, razen drugega, omogočila, tudi turistični boom, če se lahko tako izrazim.

»Mimogrede: kaj lahko in kaj bi lahko ponudili turistom?«

»Za zdaj slabe ceste, Sevnično in Mirno, ki čakata na ribiče; Lisco, ki vabi smučarje; Malkovec, kjer je pristni cviček doma; podnebje, ki je kot nalašč za starejše ljudi in za srčne bolnike. Zraven tega obnavljamo Lutrovo klet-molilnico iz časov reformacije, ki je edina te vrste še ohranjena v Evropi. Številnih drugih kulturnih, zgodovinskih in drugih znamenitosti ne bi našteval. Kako pa se vse lahko razmahne, če bi kaj več turistov prihajalo k nam, mi pa najbrž ni treba govoriti. Seveda, cesta je še zmeraj osnovni pogoj...«

»Omenili ste kopico nerešenih problemov. Kateri vas najbolj prizadevajo?«

»Omenil jih bom samo nekaj. Z otroškim varstvom je je hudo, zelo hudo! Smo namreč občina, kjer je med 3022 zaposlenimi kar 52 odst. žena, prostih moških delovnih mest pa je veliko manj kot pa delovnih mest za ženske. Zato si le malo ljudi v naši občini na novo ustvarja dom, ampak žene odhajajo za možmi drugam. Zato, za nekatere, otroško varstvo ni problem, ampak nekaj takega, kar se bo rešilo samo po sebi. Morda bi res bilo tako, če bi storitvene dejavnosti, od turizma do trgovine in gostinstva dožive večji razmah, ko bi bilo zaposlenih še več žena in tudi več moških in ko bi bil pritisk na urejanje teh zadev večji... In sva spet pri cesti...

Najti bomo morali tudi pot, kako pomagati kmečkemu prebivalstvu; še zlasti pa tistim, ki žive v višinskih predelih. V občini namreč imamo še 4.000 kmečkih gospodarstev, od tega 1.800 takšnih, ki jim to pomeni edini vir preživljanja. Posest pa je hudo razdrobljena, saj na gospodarstvo povprečno odpade le poltretji hektar obdelovalne zemlje. Ljudje se sicer usmerjajo na živinorejo in v sadjarstvo, vendar gre to prepočasi. Premalo je to, če ljudje pridelajo le toliko, da nekako zadovoljijo lastne potrebe. Že tako je preveč kot preveč socialnih problemov na podeželju. Če bi našli pot in možnost, kako ljudem pomagati, da bi njihove kmetije dajale več tržnih viškov, bi bilo storjenega marsikaj. Naše strokovne službe zdaj pripravljajo posebno analizo, ki naj bi pokazala pravo stanje in morda tudi rešilno pot...

Organizacija in načrtno delo pa lahko zelo veliko odleže. V mislih imam naše gozdove, s katerimi gospodari obrat KGP Brežice. Čeprav smo že velikokrat zahtevali, uprava tega podjetja še zdaj ni pripravila programa, iz katerega bi bilo jasno razvidno, kako bodo porabili sredstva, ki jih ustvarjajo na našem območju. Nismo proti prelivanju sredstev; smo pa proti temu, da se ta sredstva porabljajo brez programa in da se na naše področje komajda simbolično vračajo...«

Tovariš Molan je še govoril. Pomembno je, da v njegovih besedah le prevladuje optimizem, saj pravi:

»Občutek imam, da se bomo zdaj zdaj le postavili skoraj docela na lastne noge. Tako pravim zato, ker le prihajajo na vrsto tudi manj ‚važne' zadeve. Ustanavljamo na primer godbo; smešno, kajne, da se še s tem ukvarja župan, pa je potrebno! Človek, ki nima pravega razvedrila, kino pa je premalo, po mojem pomeni nekaj takega, kot bi se spreminjal v mrliča... No, resno se pogovarjamo tudi o tem, da bi sevniško kino dvorano usposobili tudi za gledališke predstave... Morda bo potem vsaj celjsko ljudsko gledališče prišlo med nas. Tudi za šport in rekreacijo je med kolektivi vse več razumevanja. Kolo napredka se, vsaj kaže tako, le začenja obračati...«

Za praznik torej — **srečno in z najboljšimi željami!**

MED KOVINARJI »METALNE« V KRMELJU

Jedro sedanjega kolektiva obrata »Metalne« v Krmelju še vedno predstavljajo nekdanji rudarji, ki so se pred leti ob opustitvi rudnika zelo hitro in z uspehom priučili poklicu kovinarjev.

Kakor nekdaj črno zlato zdaj izpod njihovih rok prihaja najrazličnejša ladijska in hidro oprema, potem pa še gradbeni žerjavi in razne kovinske, predvsem mostne konstrukcije. Dosedanji potek proizvodnje in prodaje kažeta, da bodo izpolnili za letos dogovorjene obveze: 3052 ton proizvodnje v vrednosti 1,130.000.000 S-din.

Delo jim seveda ne mineva brez težav. Ko je matično podjetje odpiralo novi obrat namreč ni predvidevalo, da bi mlajši brat iz Krmelja kdajkoli v svoj proizvodni program prevzemal tako težke konstrukcije, kakor jih zdaj dejansko izdeluje. Oprema, ki ni dovolj prilagojena potrebam sedanjega proizvodnega programa, seveda povzroča hude preglavice. Iz njih si pomagajo tako, da za razpoložljiva sredstva pridno kupujejo dopolnilno opremo. Njihova letošnja pridobitev je veliko avto-dvigalo, medtem ko naj bi prihodnje leto zgradili novo kompresorsko postajo, ki bo zagotovila dovolj zraka njihovim pnevmatskim orodjem. Hkrati s tem se še naprej trudijo, da bi v okvirih možnosti vendarle uredili notranji transport, ki trenutno pomeni njihovo najbolj šibko točko.

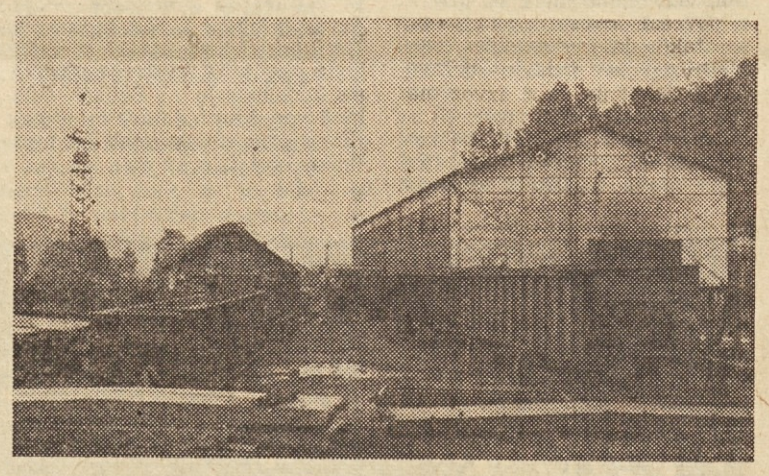

Pred obratom Metalne v Krmelju je že pripravljena konstrukcija za železniški most Tremerje na progi Zidani most—Celje

PROIZVAJALCI STILNEGA POHIŠTVA

MIZARSKA PRODUKTIVNA ZADRUGA v Sevnici je eno redkih naših podjetij, ki so že od nekdaj usmerjena v izdelovanje reprezentančne pohištvene opreme po individualnih naročilih za upravne, trgovske in gostinske objekte. Kupci so običajno zelo nestrpni in podjetje vse do rekonstrukcije, ki je bila zaključena pred štirimi leti, ni moglo sprejemati večjih naročil. Z rekonstrukcijo pa so pridobili potrebne zmogljivosti, tako da zdaj naročila lahko izpolnijo v sorazmerno zelo kratkem času.

Tovrstno proizvodnjo, za razliko od ostale pohištvene industrije, označuje nekaj specifičnosti. Za svoje delo namreč ne potrebujejo obsežnejše specialne opreme, ampak jim to nadomeščajo pridne roke visokokvalificiranih in kvalificiranih mizarjev. Proizvodni proces namreč terja predvsem takšne kadre, saj je pri delu potrebna velika mera samostojnosti in znanja, pridobljenega s prakso in z delom.

Pri oblikovanju pohištvene opreme sodeljujejo predvsem zunanji sodelavci — arhitekti, ki po naročilu investitorjev izdelajo načrte, na osnovi katerih potem izdeljujejo pohištvo. Prav to, da pri oblikovanju pohištvene opreme sodeluje večje število zunanjih sodelavcev, v proizvodni proces vnaša dobršno mero pestrosti in zahtevnosti, čemur so lahko kos samo strokovno zares dobro usposobljeni delavci.

Zunanjim sodelavcem po potrebi, zlasti za pohištveno opremo iz lastnega programa Mizarske produktivne zadruge, pomagata njihov konstrukcijski oddelek in lastni arhitekt-oblikovalev pohištva.

Sicer velja povedati, da se MIZARSKA PRODUKTIVNA ZADRUGA Sevnica že dolga leta uveljavlja tudi kot proizvajalec stilnega pohištva. Še pred dvema letoma so celotno proizvodnjo izvozili. Zdaj pa so njihove zmogljivosti tolikšne, da lahko ustrežejo tudi zahtevnejšim domačim kupcem. Povpraševanje zlasti zadnji čas precej presega vsa njihova pričakovanja.

Kakor smo izvedeli, se bo zaradi spremenjenih razmer na trgu MIZARSKA PRDUKTIVNA ZADRUGA Sevnica v prihodnje še bolj usmerila v proizvodnjo stilnega pohištva, medtem ko bo zmanjšala proizvodnjo opreme po individualnih naročilih.

Konfekcija JUTRANJKA Sevnica se uvršča med največje jugoslovanske proizvajalce otroške konfekcije. Letos bodo izdelali že za dve milijardi S-dinarjev ali za 60 % več kot lani. Tristočlanski kolektiv vsa razpoložljiva sredstva namensko vlaga v poslovni sklad za obratna sredstva, kajti to je edino, v čemer se še niso uspeli postaviti na lastne noge. Računajo pa, da bodo ob letu že razpolagali s potrebnimi lastnimi obratnimi sredstvi. Čeprav JUTRANJKA obratuje komaj šesto leto, pa so doslej odplačali že vso opremo in ostale anuitete v zvezi s preureditvijo nekdanjega samostana v današnje tovarniške prostore

Trgovsko podjetje Sevnica

posluje v današnjem sestavu od 1. januarja 1963. leta, ko sta se združili takratni podjetji »Sloga« in »Splošno trgovsko podjetje«. Kot detajlistično grosistično podjetje mešane stroke vključuje 22 poslovalnic na območju sevniške občine. Letos naj bi ustvarili 2,6 milijarde S-dinarjev dohodka, kar za osem odstotkov presega lanskoletno realizacijo.

Kolektiv trgovskega podjetja Sevnica si navzlic pomanjkanju sredstev precej prizadeva za modernizacijo trgovine. Zvečine z lastnimi sredstvi so doslej že prenovili in na novo opremili malone vse lokale v Sevnici, kjer so poskrbeli tudi za dokaj natančno izpeljano specializacijo prodajaln. Ostale, podeželske prodajalne, pa nameravajo modernizirati postopoma, tako da bi do konca 1971. leta izpolnili tudi ta dolg do potrošnikov in do lastnih sklepov, zapisanih v perspektivnem programu razvoja njihove delovne organizacije.

VSE, KAR IMAJO, SO SI PRISLUŽILI SAMI

Vzpon konfekcije »Lisca«

Dvajset let mineva, odkar KONFEKCIJA LISCA Sevnica doživlja nenehni vzpon. O tem, kako je bilo podjetje ustanovljeno, pod kakšnimi pogoji je raslo in kako se je razvijalo, nimamo namena pisati. Za sleherni kolektiv, za Lisco pa še posebej, vsako leto pomeni takšen ali drugačen uspeh, če ga presojajo po rezultatih. Zato je zdaj važno samo to, da ima LISCA v svojih štirih obratih zaposlenih že 800 delavcev in da ima 11 odstotkov proizvodnje še vedno organizirane z delom na domu. Približno 26 odstotkov vseh izdelkov izvažajo v države Zahodne Evrope. Po obsegu in kvaliteti proizvodnje pa se je LISCA povzpela na mesto najpomembnejšega proizvajalca intimnega damskega perila v državi.

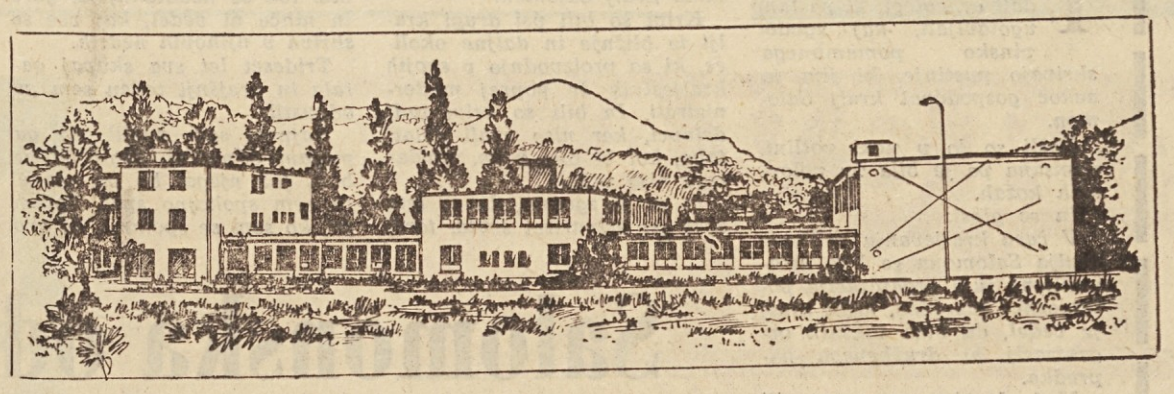

KONFEKCIJA LISCA Sevnica

LISCA se je leta 1964. vključila tudi v mednarodno delitev dela. Že naslednje leto je uvedla delovne norme na osnovi mikro meritvenega sistema. Dotedanji izdelavni časi so se potem hitro znižali za okoli 32 %... Tako je podjetje osvojilo zahodnoevropske norme. Te norme letos v povprečju dosegajo že z 96,50 %, v posameznih obratih pa najmanj z 91 % in največ 112-odstotno. Ugotavljajo pa, da na doseganje norm močno vpliva nenehno povečevanje asortimenta izdelkov in nagle modne spremembe v materialih v obliki izdelkov. Nihanja v doseganju norm pa so še posebej občutna v času sezonskih poljskih del. Zaradi utrujenosti delavk so predvideni delovni gibi tedaj, razumljivo, počasnejši. Zato posebna komisija za ugotavljanje sposobnosti delavk za opravljanje delovnih faz posveča posebno pozornost delavkam, ki ne dosežejo vsaj 70 % norme. Takim delavkam poiščejo nova delovna mesta, v skrajnem primeru, če uspeh ni zadovoljiv, pa jih tudi izločajo iz proizvodnega procesa.

Normiranje po sistemu študija delovnih gibov je v LISCI sprostilo znatne notranje rezerve. Prav zaradi tega so se navzlic težjim pogojem gospodarjenja v času po reformi lahko odločili za revalvorizacijo osebnih dohodkov in tudi za delitev dohodka po delovnih in obračunskih enotah. Zdaj si vsak obrat, oziroma obračunska enota samostojno oblikuje osebne dohodke. Na višino teh dohodkov vpliva tudi znižanje ali zvišanje planske lastne cene za stroške, na katere lahko vplivajo same enote. Obračunske enote sicer delijo osebne dohodke po individualnih merilih dela, to je na osnovi vloženega dela po obsegu in po kakovosti. Zaslužki režijskih delavcev pa so odvisni od povprečno dosežene stopnje produktivnosti proizvodnih delavcev in seveda od uspeha podjetja kot celote. Za primerjavo naj povemo, da je bila v prvem polletju letos v LISCI dosežena produktivnost 101,92 %, povprečje osebnih dohodkov pa je bilo za malenkost nižje: 101,49 %. Sicer so povprečni osebni dohodki dosegli 869,40 N din, s čimer tako kot v produktivnosti tudi presegajo povprečje gospodarske panoge, ki ji pripadajo.

Vsemu navkljub pa za LISCO pomenijo še vedno velik pomen bolniški izostanki. Povprečje boleznin je sicer padlo na 2,98 %, vendar zaradi porodniških dopustov in nege otrok izostaja z dela nadaljnjih 4,96 % članic kolektiva. Zato v LISCI menijo, da bi v občini morali nadaljevati že pred leti začeto akcijo za ureditev otroškega varstva. Zainteresiranost za ureditev tega problema bi po njihovem mnenju morala pokazati tudi ostala podjetja, ki zaposlujejo pretežno moške...

Ob vsem tem, ko smo na kratko popisali, kako si kolektiv LISCE prizadeva čimbolj izkoristiti notranje rezerve, najbrž ne bodo presenetili podatki, da podjetje tudi zdaj dosega ugodno stopnjo rentabilnosti in ekonomičnosti in da se stopnji rentabilnosti vloženih osnovnih in obratnih sredstev tudi ne zmanjšujeta.

NEDRČKI
Lisca
SEN VSAKE ŽENE

Seveda pa ob današnjih razmerah takšen posloven uspeh pomeni skorajda izjemen podvig, saj LISCA posluje takorekoč brez najetih kreditov za obratna sredstva, v določenem obsegu pa kreditira poleg kupcev tudi podjetja, s katerimi jih povezujejo skupni interesi. Zato pa dodatne težave povzročajo kupci, ki svoje račune plačujejo tako počasi, da se je povprečna vezava povečala od 23 na 40 dni. Še posebej problematično pa je to, da kupci izsiljujejo tiho, to je neobrestovano kreditiranje na daljše roke, s čimer pa se podjetju direktno zmanjšuje dohodek. Zaradi tega v LISCI menijo, da bi v gospodarskem življenju morali čimprej uveljaviti menično poslovanje z vsemi njegovimi posledicami.

Ravno težave s kupci so tisti vzrok, da je LISCA do konca avgusta dosegla le 78,5 % za to obdobje planiranega dohodka, čeprav je hkrati s 95 % dosegla za to obdobje predvideni plan realizacije. Gibanje prodaje pa vseeno zagotavlja, da bodo izpolnili letni plan, ki predvideva 6,7 milijarde S-dinarjev dohodka, kar je za dve milijardi S dinarjev več kot lani. Za prihodnje leto pa že zdaj predvidevajo, da bodo prodali za nadaljnih 800 milijonov S dinarjev več izdelkov, kot pa to računajo za letos.

LISCA razen vsega drugega zdaj proučuje tudi možnosti za še veliko večje povečanje proizvodnje, ki je odvisno samo od tega, v kolikšni meri bodo lahko povečali izvoz. Vendar pa je spet tako, da se jim sicer uresničljiv izvoz v vzhodne države ne izplača tako kot izvoz na zapad, kjer je zaradi vpliva konkurence težko na hitro povečati prodajo.

Namesto zaključka našega prispevka o KONFEKCIJI LISCA Sevnica zapišemo še nekaj podatkov o skrbi za življenjski standard zaposlenih. V letošnjem letu so na primer vpeljali topel jutranji obrok, ki ga delavci prejemajo brezplačno. Obrat družbene prehrane nudi dopoldanske in popoldanske tople malice, za delavce in njihove družinske člane pa tudi kosila. Približno 35 % vseh članov kolektiva je letos letovalo izven kraja stalnega prebivališča. Štiri socialno najbolj šibke članice kolektiva so skupaj z otroki brezplačno letovanje po deset dni na stroške sindikalne podružnice. Sicer pa je LISCA letos začela gradnjo štirih stanovanj v Sevnici, prav tako štirih stanovanj na Senovem in še enega stanovanja v Zagorju, kjer tudi imajo obrat. Sedmim delavkam so razen tega odobrili posojilo za nakup stanovanja. S petnajstimi delavci je sklenjena pogodba o kreditiranju ob lastnem varčevanju preko banke in ob udeležbi bančnih sredstev. Za individualno gradnjo pa so tudi odobrili dve posojili. Edinole z gradnjo samskega doma bodo za zdaj še morali počakati.

Z doseženimi rezultati se torej LISCA s polno odgovornostjo vključuje v proces uresničevanja gospodarske reforme. Občinski praznik pa bodo tudi počastili z zavestjo, da so si vse, kar imajo, prislužili sami.

Čestitkam ob prazniku občine Sevnica se pridružujejo še:

SKUPŠČINA OBČINE IN POLITIČNE ORGANIZACIJE OBČINE SEVNICA
GOSTINSKO PODJETJE SEVNICA
KMETIJSKO GOZDARSKO PODJETJE BREŽICE, OBRAT SEVNICA
KOMUNALNO STANOVANJSKO PODJETJE SEVNICA
KONUS, OBRAT JUGOTANIN, SEVNICA
KOVINSKO PODJETJE SEVNICA
VELEŽITAR CELJE, OBRAT SEVNICA
ZAVOD ZA ZAPOSLOVANJE DELAVCEV SEVNICA
ZDRAVSTVENI DOM SEVNICA

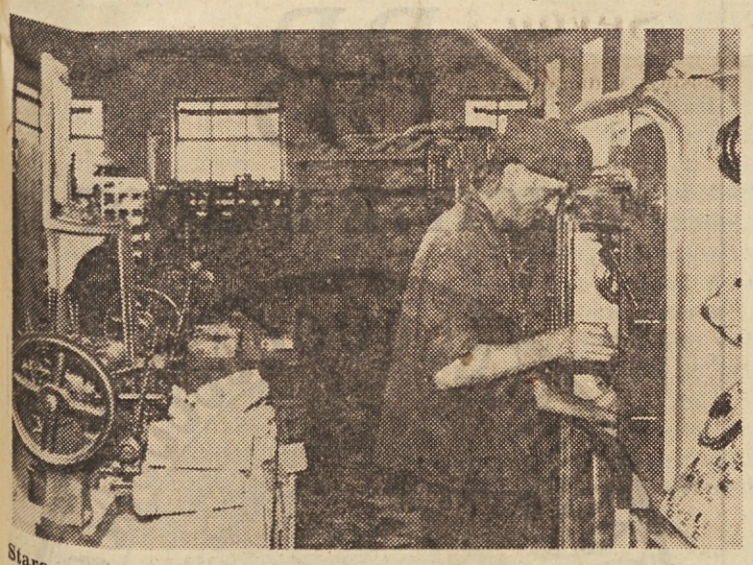

Staro se umika novemu: ob najsodobnejših strojih v sevniški Kopitarni še tečejo tudi tisti, ki so že davno odslužili

»Kopitarna« v rekonstrukciji

Pred sto leti so adaptirali majhen podeželski mlin ob potoku Sevnična in v prenovljenih prostorih začeli izdelovati kopita za potrebe takratnih čevljarjev. To je pomenilo začetek današnje KOPITARNE, ki je v teku let tej osnovni stavbi priključila še nešteto večjih in manjših lesenih ali samo delno zidanih prostorov, v katerih se odvija proizvodnja še danes. Hkrati z razširjanjem prostorov so kupovali tudi vse več strojev, vendar je bila obnova strojne opreme vsemu navkljub prepočasna. Vse do današnjih dni pa stihijski razvoj podjetja, razumljivo, povzroča velike težave. Zlasti notranji transport terja veliko nepotrebnih stroškov.

Prav to, kar smo zdaj omenili, je pomenilo tisti vzrok, ki je 400-članski kolektiv KOPITARNE pripeljal do odločitve o rekonstrukciji njihove tovarne in temeljiti ureditvi proizvodnega procesa.

Zamisli, predlogov in tudi načrtov, kako naj bi obnovili KOPITARNO, je bilo že več. Vendar so bili ti programi zasnovani še v času pred reformo in zato tako predimenzionirani kot tudi zelo dragi. Pri sedanji varianti, ki jo že izvajajo, pa so se — kot kaže — prikopali do rešitve, ki bo zagotovila ceneno in racionalno rekonstrukcijo njihove tovarne.

Prvi del rekonstrukcije je že zaključen. Zgradili so **nov obrat za proizvodnjo polproizvodov**, ki jih potrebujejo za izdelavo končnega proizvoda — vseh vrst kopit. Prejšnji obrat je bil namreč najbolj zastarel v vsem podjetju, delovni pogoji v njem pa naravnost nemogoči.

K prvi fazi rekonstrukcije je treba prišteti še **obnovo žagarske dvorane v obratu žaga in prestavitev obrata za proizvodnjo plastičnih mas** v nove prostore, da najsodobnejše strojne opreme, ki so jo hkrati kupili z lastnimi sredstvi, sploh ne omenjamo.

Druga faza rekonstrukcije začenja z izgradnjo **nove sušilnice za kopita**, ki bo izdelana po zamisli domačih strokovnjakov in bo izmed vseh do sedaj znanih vrst sušilnic še najbolj ustrezala njihovim potrebam. Sušilnica bo nared še letos in jo bodo lahko takoj izkoristili v celoti.

Najvažnejši del rekonstrukcije pa nedvomno predstavlja izgradnja **proizvodne hale za pete in kopita**, ki bo za vrsto let zadovljila potrebe po večjih delovnih prostorih, v katerih ne bodo zagotovljeni zgolj normalni delovni pogoji, ampak bo uresničljiva tudi malone popolna varnost proizvodnje pred ognjem. Ta novi objekt bo zavzel blizu 2400 kvadratnih metrov koristne površine, medtem ko se bo tehnološki proces odvijal po tekočih transportnih trakovih, ki bodo ločeni za posamezne vrste proizvodnje.

Pri tej rekonstrukciji ne bodo pozabili tudi na sanitarne prostore in na garderobe, tako da bo tudi ta njihov dolgoletni problem vendar enkrat za vselej rešen.

Vzporedno z izgradnjo obratov, ki jo financirajo z lastnimi sredstvi, so izločili potrebna lastna sredstva tudi za nabavo glavne strojne opreme. Nekaj manjših, oziroma potrebnih naprav pa bodo dokupili kasneje.

Z opisano obnovo podjetja in še z drugimi ukrepi bo KOPITARNA SEVNICA dosegla pocenitev proizvodnje in izboljšanje delovnih pogojev. Ob začetku drugega stoletja obstoja tovarne si bodo torej sami, z lastnimi silami, zagotovili nadaljnji obstoj in konkurenčno sposobnost na trgu. Oboje pa takšen kolektiv, kot ga vključuje KOPITARNA Sevnica, nedvomno tudi zasluži.

ZABELEŽENO V KMETIJSKEM KOMBINATU ZASAVJE

Plantaže jablan in hmeljniki

Kot »potomec« nekdanjih kmetijskih zadrug in kmetijskega posestva se je od 1961. dalje KMETIJSKI KOMBINAT ZASAVJE Sevnica sprva razvijal po smereh svojih predhodnikov. Z odcepitvijo gozdarstva pa je bil takratni kolektiv prisiljen načrtovati svoj razvoj v hmeljarstvo, sadjarstvo in drevesničarstvo-vrtnarstvo. Z nakupom osnovnih sredstev in prevzemom nekaterih dejavnosti KZ Krmelj pa je kombinat postal tudi edina kmetijska organizacija v občini, ki vključuje tudi trgovino in klavnico.

Čas je pokazal, da tako raznotera dejavnost ne more obetati tudi za daljše obdobje ugodnih rezultatov. Zato se je KK ZASAVJE začel specializirati in vidi svojo prihodnost predvsem v izgradnji in seveda pridelku na plantažnih nasadih jablan in hmeljskih nasadov. Taka usmeritev tako pomeni tudi nadaljevanje nekdanje področne sadjarjarske tradicije.

Pridelovanje hmelja si je KK ZASAVJE doslej organiziral na površini 50 ha starih nasadov in na 12 hektarjih novega nasada. Hmeljarska proizvodnja je, žal, letos povsod po svetu in tudi na njihovih nasadih močno zatajila. Zato so od predvidenih 80 ton pridelali le 65 ton hmelja.

Hmelj sicer pridelujejo na treh, lokacijsko povsem ločenih obratih: na Loki, v Kompolju in v Šentjanžu. Sodobna tehnologija zahteva zaokrožene komplekse hmeljskih nasadov v velikosti od 40 do 50 hektarjev. Prav zato si prizadevajo, da bi čimprej dokončno uredili in kompletirali obstoječe obrate, s čimer bo omogočena racionalna uporaba obstoječe mehanizacije in tehnologije. Zaradi izjemno težkih pogojev kreditiranja in financiranja v gospodarstvu se, razumljivo, kolektiv KK ZASAVJE pri uresničevanju teh svojih načrtov srečuje z veliko večjimi težavami, kot so se podobna podjetja pred leti, ko pogoji gospodarjenja še niso bili tako zaostreni.

Sadjarska proizvodnja v okviru KK ZASAVJE pa zajema po 14 hektarjev intenzivnih in prav toliko ekstenzivnih nasadov — v Sevnici in 75 hektarjev plantažnih nasadov jablan na Čanju. Pridelek bo letos nekaj slabši, kot je bil lani, medtem ko so se možnosti za prodajo občutno poslabšale. Temu se pridružuje še kritika zasebnih kmetovalcev, da KK ZASAVJE pomeni edinega krivca, zakaj težko prodajajo svoje sadje. Prav zaradi tega, da bi lažje posredovali tudi prodajo tega sadja in da ne bi bili tolikanj odvisni od trgovcev, že mislijo na gradnjo lastnih skladišč za sadje.

Posebno skrb kolektiv KK ZASAVJE namenja tudi kooperacijskemu sodelovanju z zasebnimi kmetovalci. Doseženi so bili lepi rezultati v živinoreji — pri pitanju telet in pa v pridelovanju ribeza. Kooperacijo nameravajo razširiti še na hmeljarstvo in plantažno urejanje sadovnjakov. Ob tem dobro vedo, da bi bili uspehi veliko lepši, če za kmetijstvo kot celoto, še posebej pa za sadjarstvo in živinorejo ne bi bile tako značilne nestalne cene... To pa je zlo, ki mu sami ne morejo odpomoči.

Drevesnica Kmetijskega kombinata Zasavje

Kozerija

Salomonska odločitev

PIŠE JANEZ VOLJČ

Tole zgodbo so mi povedali arheologi, ki so lani ugotavljali, kaj zgodovinsko pomembnega skrivajo pustinje, ki jim je nekoč gospodoval kralj Salomon.

Našli so jo v neki votlini, napisana pa je bila na volovskih kožah.

In se glasi:

V času kraljevanja velikega kralja Salomona so bile ustanovljene tudi organizacije posameznih razredov, kajti kralj je vedel, da brez takšnih organizacij ni družbenega napredka.

Med drugim so ustanovili tudi združenje, ki se je imenovalo Zveza proizvajalcev.

Vsi, ki so delali in spričo tega niso živeli na račun tujega dela, so bili člani tega združenja.

Imeli so svoja vodstva, organizirana po hierarhični lestvici od spodaj navzgor in od zgoraj navzdol.

Prišle pa so v deželo gospodarske težave in nastopilo je sedem suhih let.

Suhih, ker so ljudje morali zategovati pasove, da bi prodali tisto, kar so naredili.

Suhih, ker bi ljudje morali bolj poceni in hitreje izdelovati svoje proizvode in jih z manjšimi stroški pošiljati na domači in tuji trg, pa tega niso znali.

Suhih, ker se je njih gospodarstvo šele začelo vključevati v mednarodno delitev dela.

Pa vsega tega ni bil kriv samo kralj Salomon.

Krivi so bili vsi drugi kralji iz bližnje in daljne okolice, ki so proizvodnjo v svojih kraljestvih že poprej modernizirali. In bili so krivi tudi delavci, ker niso znali delati tako, kot bi bilo prav, vendar tega niso vedeli.

In se je zgodilo, da so leta 2008 po ustvaritvi sveta, torej tistega leta, ko je Salomonovo kraljestvo obiskala kraljica iz Sabe in se je kralj intenzivno ukvarjal z njo, pripotovale v čudežno bogato deželo Ofir gospodarske težave in so se zasidrale v njenih rudnikih.

In takrat se je Zveza proizvajalcev aktivno vključila v sanacijsko akcijo za odpuščanje delavcev. Njeni predstavniki so sodelovali v odborih, ki so sestavljali spiske odpuščenih, ali pa so, kot grešni kozli, kar sami sestavljali te spiske.

In nekega dne je predsednik osnovne organizacije proizvajalcev v enem izmed obratov enega izmed rudnikov prišel k predsedniku deželnega vodstva svoje organizacije in dejal:

»Oprostite, zelo mi je hudo. Trideset let sva delala skupaj in takrat, ko sva začela, so bile tod še nedotaknjene gore in nihče ni vedel, kaj vse se skriva v njihovih nedrih.

Trideset let sva skupaj garala in prejšnji teden sem ga odpustil.

Najprej sem mislil, da ga moram odpustiti, kajti če ne bom jaz njega, bo on mene. In sem spokojno spal. Potem pa, ko sem se spomnil, da sva oba enakopravna proizvajalca, me je začela peči vest. Dejstvo je namreč, da je tovariš, o katerem govorim, in da so tovariši, o katerih še ne govorim, izgubili delo in zaslužek, ki so si ga ustvarjali skupaj z mano.

Tako mi je hudo, da še spati ne morem.«

In predsednik deželne Zveze proizvajalcev je potlej povprašal za nasvet predsednika tozadevne organizacije v kraljevini, ki pa je takoj odšel k kralju Salomonu. Kralj je po tehtnem premisleku dejal:

»Sporočite podanikom mojim, da noben dober delavec ne sme biti odpuščen, dokler zanj ne priskrbijo novega delovnega mesta.«

In so sporočili.

Predsednik organizacije proizvajalcev v obratu rudnika v pravljično bogati deželi Ofir pa je spet prišel k predsedniku deželnega odbora in ga vprašal:

»Kaj pa naj zdaj storimo, ko vendar veste, da nimamo novih delovnih mest, na katerih bi zaposlili odpuščene?«

»Ne vem,« je rekel predsednik deželnega odbora. »Ne vem,« je rekel predsednik organizacije v kraljevini. Ko je to rekel, je povprašal kralja Salomona in le-ta je tri tedne razmišljal in četrti teden sporočil svojim podanikom:

»Naj bodo vsi brezposelni še naprej člani Zveze proizvajalcev in naj v skladu s tem svojim družbenim statusom plačujejo članarino in prepričan sem, da se bodo počutili tako, kot da bi bili še zaposleni.«

To sporočilo je potovalo po hierarhični lestvici vodstev Zveze proizvajalcev do tistega predsednika osnovne organizacije, ki ga je začela peči vest, ko je odpuščal svoje stare sodelavce. In ko so mu ga povedali, je dejal:

»Naj bo hvaljena kraljeva modrost. Ampak meni ni več potrebna. Včeraj so še mene odpustili.«

Arheologi, ki so mi pripovedovali to zgodbo, napisano na starih volovskih kožah, so mi zatrjevali, da je niso povedali še nikomur in da sem jaz prvi državljan naše samoupravne socialistične družbe, ki sem jo slišal. Rekli pa so mi tudi, da je znano, da je Salomonovo gospodarstvo po letih, o katerih pripoveduje naša zgodba, spet začelo napredovati, toda da tistih volovskih kož, na katerih je napisano, kako se jim je to posrečilo, še niso našli.

Pa še res je...!

Oče dela v tovarni, sin pa je že lani končal šolo, poležuje doma ali se klati po cestah in zapravlja očetov denar.

Oče je družbeno aktiven na dveh področjih.

V tovarni, kjer se je skupaj z drugimi samoupravljavci v začetku lanskega leta z referendumom odločil, da ne bodo več sprejemali novih delavcev, ker še zase nimajo dovolj dela.

V občini, kjer se skupaj z drugimi občani zavzema, da bi politično teritorialna samoupravna enota preskrbela službo za njihove brezposelne sinove.

Sin pa nikjer ni družbeno aktiven.

Včasih, če se mu zahoče, prebere časopis in popoldne, ko se oče vrne iz tovarne, razpravljata.

Sin pravi:

»No, kaj je zdaj s tem našim socializmom? Leta in leta si mi govoril, da je le delo smisel življenja. Kakšen pomen pa ima potemtakem moje življenje?«

Oče mu odgovarja:

»Nisem jaz kriv, če družba ne daje sredstev za odpiranje novih delovnih mest.«

Sin pa mu pokaže časopis in mu prebere takle stavek:

»Gospodarska ekspanzija je postala stvar neposrednih proizvajalcev. Reforma jim je omogočila, da sami skrbijo tudi za razširjeno reprodukcijo.«

Potem oba molčita in oče da sinu jurja.

Naslednjega dne ata spet dela, sin pa poležuje doma ali pa se klati po cestah in zapravlja očetov denar in oba čakata, kdaj se bo našel kdo, ki bi začel odpirati nova delovna mesta in zagotovil brezposelnim ljudem smisel njihovega življenja.

J. V.

ZAPIS O KOBARIŠKI TOVARNI IGEL

Brez posebnih apetitov

Kobariška Tovarna igel si vztrajno utira pot med tiste naše delovne organizacije, ki jih ne more »zamajati« še tako močan veter

Tovarna igel iz Kobarida sodi pri nas med tista podjetja, ki so se morala sama postaviti na noge, brez tuje pomoči ali še bolje brez »botrov«, kot pravimo.

Čeprav je tovarna dobila kredit za gradnjo novih proizvodnih prostorov, ta kredit ni bil darilo banke ali kakega strica z občine, marveč posojen denar, ki ga mora podjetje vrniti v zelo kratkem roku, v štirih letih in z razmeroma zelo visokimi obrestmi.

Zaostreni kreditni pogoji pa nedvomno narekujejo blizu 300-članskemu kolektivu kobariške Tovarne igel velike delovne napore, saj je treba posojeni denar vrniti že v naslednjih dveh letih, dve leti vračanja omenjenega posojila pa sta že mimo. Potem pa se tudi temu kolektivu obetajo boljši časi. Kajti prenekateri milijon, ki ga še zdaj vračajo za zgrajene zidove, bodo potem lahko vložili v modernizacijo proizvodnje in ne nazadnje v izboljšanje življenjske ravni zaposlenih.

VRNITI MORAJO ŠE 280 MILIJONOV S-DIN

»Dve leti že odplačujemo naše dolgove,« pripoveduje **Mirko Koritnik**, direktor tovarne. »V naslednjih dveh letih moramo vrniti še nadaljnjih 280 milijonov starih dinarjev...«

V tem kramljanju o težavah in uspehih kobariške Tovarne igel so sodelovali mimo direktorja tudi drugi organizatorji proizvodnje, predvsem iz upravno tehničnega vodstva podjetja. Šef komerciale je takole začel razgovor:

»Če bi dobili omenjeni kredit za dobo osmih let in ne le za štiri leta, potem bi mnogo laže dihali, tako pa moramo precej stiskati, saj se sleherni zaposleni odreče na leto 4 in pol plačam, če lahko tako rečem. Povprečni mesečni osebni dohodki pa znašajo zdaj kakih 70.000 S-din, če pa bi dobili kredit za osem let, kar bi bilo normalno, potem bi se danes tudi povprečni osebni dohodki zaposlenih gibali okoli 85.000 starih dinarjev...«

Drugače ne gre. Kolektiv TIK si je naložil to breme, ki pa ga po besedah ljudi, s katerimi smo se pogovarjali, kar dobro premaguje.

OB MANJŠIH STROŠKIH VEČJI DOHODEK

Ko so v kobariški Tovarni igel pred nedavnim potegnili črto pod gospodarjenjem v sedmih mesecih letošnjega leta, so med drugim ugotovili, da ni šlo tako slabo, kot je marsikdo pričakoval.

»Predvsem smo zadovoljni, da smo dosegli planirano količino proizvodnje, še posebej zato, ker je naš plan zelo napet. Celotni dohodek smo v primerjavi s postavljenim načrtom povečali za 1 odstotek, medtem ko smo dohodke povečali kar za 5 in pol odstotka. V primerjavi z enakim obdobjem lani pa smo povečali celoten dohodek in dohodek za blizu 3 odstotke...«

»Saj ne boste zamerili radovednosti. V čem je pravzaprav ključ dobrega gospodarjenja vašega podjetja?«

»Nismo odkrili nobene ‚Amerike'. Delamo in si prizadevamo zmanjševati proizvodne stroške. Vemo, da pri materialu ne bomo veliko prihranili, saj v strukturi cene naših izdelkov predstavlja material le 8—12 odstotkov stroškov. Toda z boljšo organizacijo dela, večjo storilnostjo in predvsem manjšimi režijskimi stroški lahko precej povečamo naš dohodek. In v tem smo tudi uspeli. Računi so nam pokazali, da smo kljub nižjim cenam za blizu 6 odstotkov v povprečju zmanjšali proizvodne stroške v prvih sedmih mesecih za blizu 3 odstotke,« pripominja Mirko Koritnik.

Vse to so v kobariški Tovarni igel dosegli tudi ob manjšem številu zaposlenih kot lani, saj je kar 20 delavcev odšlo iz podjetja, novih pa iz objektivnih razlogov niso sprejemali. Pravzaprav jih niso sprejemali zato, ker trenutno finančno še niso toliko sposobni, da bi lahko odpirali nova delovna mesta in s tem razširili proizvodnjo.

UGODNE PERSPEKTIVE

»Če se ne bo zgodilo kaj nepredvidenega, in upam, da se ne bo, potem bomo letos dosegli promet v vrednosti milijarde 300 milijonov S-din. Orodje, ki ga izdelujemo, gre dobro na trgu, zaloge pa nam stalno kopnijo, tako da po tej strani nimamo posebnih težav. Moramo si kar sami priznati, da v naši tovarni proizvajamo zdaj marsikak izdelek, ki smo ga doslej uvažali za dragocene devize. To so zlasti medicinske igle,« je ponosno povedal šef komerciale.

Sicer pa v kobariški Tovarni igel trenutno nimajo posebnih apetitov, da bi proizvajali kake ekskluzivne izdelke, marveč je njihova želja, da do novega leta, ko bodo vpeljali v proizvodnjo nove normative, tehnološko izpopolnijo sedanje proizvode, predvsem pa, da podjetje organizacijsko utrdijo, kar bo dobra osnova za še boljše gospodarjenje.

Skratka, Tovarna igel iz Kobarida si z lastnimi prizadevanji vztrajno utira pot med tiste naše delovne organizacije, ki jih ne more »zamajati« še tako močan veter.

M. Ž.

Zahtevajte v vaši trgovini okusne in vedno sveže piščance iz Ptuja

PIPO

YUGOSLAVIA

BB

BRIGITTE BARDOT

rdečila, ki ne spremenijo barve

DELAVSKO ENOTNOST BEREJO ČLANI VSEH DELOVNIH KOLEKTIVOV, ZATO VAM OGLAS V DELAVSKI ENOTNOSTI ZAGOTAVLJA USPEH